

Brassói Lapok

XL. évfolyam

5. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Vasárnap

1934. évi január 7

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszédési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegdoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegdoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK SZATMÁRT!

Teljes a harmónia a liberális-pártban

Nemzeti egységlfrontt készül az anarchia leküzdésére

Titulescu az új kormányban is megtartja a külügyi tárcát

A Tatarescu-kormány összetétele

Bukarest, január 6

A megdöbbentő elvetemültséggel meggyilkolt Duca G. Jon örökének a helyzet parancsolta megosztása még a fegyelmességgéről és egységességről ismert liberális pártban sem ment minden nehézség és az áramlatok átmeneti összeütközése nélkül.

Az a körülmény, hogy az uralkodó elébe vágva a pártelnök-választásnak Tatarescu Györgyöt, a párt főtitkárát bizta meg a kormányalakítással s nevezte ki miniszterelnöknek, ezzel kifejezve jutalmazva kivánságát, hogy tetterős és elszánt kormányzatot akar — bizonyos megütközést és nehéztelést, sőt ellenállást váltott ki az öreg gárda részéről.

A párt öregjei szerdán és még csütörtökön délelőtt is úgy vélték, hogy a fiatalok összeesküvést, affajta palota-forradalmat szítottak ellenük s a rendkívüli körülményeket fel akarják használni arra, hogy háttérbe szorítsák őket.

Az öregek csak nehezen nyugodtak bele a befecszett ténybe, amelyet Tatarescu miniszterelnökké való kinevezése jelentett, bár ez nem történt az öreg gárda megkérdése nélkül.

A taktikusok azonban, élükön Franasovici közlekedésügyi miniszterrel és Inculetz belügyminiszterrel, hamarosan rendbehoztak mindent: megbékítették az öregeket, beláttatták velük, hogy az adott helyzetben csak ez a megoldás volt lehetséges. A párt élén maradt Bratianu Dinu személyében a hagyomány, tapasztalat és tekintély, viszont mindaz, amit a párt hátrótsághoz és tetterőben fel tud mutatni, a kormányba jut.

Tatarescu miniszterelnök maga ajánlotta pártelnöknek Bratianu Dinut, a párt állandó bizottságának azon az ülésén, amelyen csütörtökön délelőtt a pénzügyminiszter lakásán tartottak. S amikor ez a gesztus egyszerre felnyitotta a feszültséget s a vezérkar egyhanguan elnökök kiáltotta ki Bratianu Constantint, fegyelmességgének újabb bizonyosságát az új miniszterelnök így szolt a jelenlevőkhez: — Most pedig hagyják, hogy jelentést tegyek főnökömnök, Bratianu Dinu uranak, a fejleményekről.

A miniszterelnök tehát a kormány élén nemcsak az uralkodó, hanem egyben a pártelnök és a párt megbízottjának tartja magát. Ilyképen sikerült megtalálnia a kompromisszumos megoldást. A fiatalok és öregek megbékélése egyébként már kifejezésre jutott a párt központi bizottságának esti ülésén s teljes mértékben

tükröződik a Tatarescu-kormány összetételében is.

Az öregek általában megtartották eddigi befolyásukat s a kabinet talán erősebb, mint a Ducáé volt.

Bratianu Dinu pártelnök nem tartotta meg a pénzügyi tárcát, noha — különösen Franciaországban — már nem egyszerű volt példa arra, hogy az uralmon levő párt elnöke csak egyszerű miniszter volt, nem is beszélve arról, hogy például Lengyelországban Pilsudski, aki tényleges diktátora az országnak, az utóbbi években már csak a hadügyi tár-

cát tartja meg s valamelyik bizalmas munkatársát állítja a kormány élére, sőt a köztársasági elnöki székbe is.

A pénzügyi tárcától eltekintve, a kormány a régi maradt. Ujdonság összetételében az, hogy

az erős kezéről ismeretes Manolescu-Strunga volt földmívelésügyi államtitkár különleges hatáskörrel nevezték ki ismét államtitkárrá.

A közrend és az állambiztonság fenntartásának az ügyei az ő kezében fognak összpontosulni, azaz

amolyan rendőrmiszteri beosztást

kapott, amire határozottan predesztinálja közismert erőlyes bátorsága.

A pártegység megszilárdításával egyidejűleg

a kormány most együttműködést keres az ellenzéki rendpártokkal is a belső rend és nyugalom biztosítása érdekében. Nemzeti egységlfrontt készül az anarchia leküzdésére, amely riasztóan ütötte fel fejét az őszitendő végén.

A Tatarescu-kormány megalakulásának újabb részleterményeiről különben alábbi tudósításaink számolnak be:

Tatarescu: Duca halála jelképes áldozat

szólította fel a pártot, hogy segítse az új kormányt.

Tatarescunak tehát sikerült megnyernie a párt osztatlan és teljes támogatását kormány tevékenységéhez.

Az ülésen Angelescu dr. elnököt, aki szavazásra bocsátotta Bratianu Dinu elnökké való megválasztását.

Az ülés közfelkiáltással jóváhagyta az állandó bizottság határozatát, azzal, hogy a párt kongresszusa is ratifikálni fogja a választást.

Ezzel az ülés este 7 órakor véget ért.

A pártklubban tartott központi-bizottsági ülés után Tatarescu miniszterelnök este újabb értekezletre hívta össze a párt vezetőit a miniszterelnökségen. A kormány összetételéről folyt a vita.

Ezalkalommal véglegesen megállapodtak abban, hogy

Bratianu Dinu pártelnök nem lesz tagja az új kormánynak, hanem helyette a

pénzügyi tárcát Slavescu Victor, az eddigi államtitkár veszi át.

Szó volt arról is, hogy Tatarescu miniszterelnök sem tartja meg az ipar- és kereskedelemügyi tárcát, hanem ezt Teodorescu volt vasuti vezérigazgatónak engedi át, továbbá, hogy Dimitriu eddigi munkaügyi miniszter helyébe más kerül.

A tanácskozások során azonban az az álláspont alakult ki, hogy jobb, ha a Tatarescu-kormányban is megmarad az eddigi erőviszony a párt öregebb és fiatalabb gárdája között s így a gyökeresebb változásoktól elállottak.

Csütörtökön este Szinajába érkezett Titulescu, akivel az új miniszterelnök többször telefonbeszélgetést folytatott.

Titulescu bizonyos feltételekkel vállalta a külügyek további vezetését.

A várakozástól eltérőleg Tatarescu miniszterelnök tegnap este még nem utazott Szinajába.

A Tatarescu-kormány összetétele

A miniszterelnök csak reggel ment Szinajába, hogy bemutassa az uralkodónak az új kormánylistát, amelyet egész délelőtt titokban tartottak.

Beavatottak szerint a Tatarescu-kormány összetétele a következő:

Tatarescu: miniszterelnök és ipar- és kereskedelemügyi miniszter. Miniszterelnökségi államtitkárok: Mavrodi és Budurascu, ipar- és kereskedelemügyi államtitkár: Assan.

Inculetz: belügyminiszter. Államtitkár különleges megbízatással: Manolescu-Strunga.

Slavescu: pénzügyminiszter. Államtitkár: Constantinescu Mitita.

Antonescu: igazságügyminiszter. Cipaiaru: földmívelésügyi miniszter. Államtitkár: Luca.

Angelescu dr.: közoktatásügyi. Államtitkár: Popescu-Necsesti.

Titulescu: külügy. Államtitkár: Radulescu Savel.

Uica tábornok: hadügy. Hadfelszerelésügyi: Angelescu tábornok.

Dimitriu: munkaügyi. Államtitkár: Maxim.

Fransovici: közlekedésügyi.

Ezek szerint Tatarescu mégis megtartotta az ipar- és kereskedelemügyi tárcát s egyes államtitkárok helyet cseréltek, lamandí eddig ibelügyí államtitkár pedig

Tessék kívánni és eltenni

2. sz. SZELVÉNY a B. L. januári regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 darab januári szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregényátárának 1934. január havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszedőgáltathatók **Bukarestben**: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sf. Mina 9), vagy a főbizománysnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10); **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában; **mindenütt máshol**: a helyi bizománysnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

kimaradt az új kormányból.

Ezzel szemben délben úgy tudták, hogy a kormány — Slavescu új pénzügyminiszter és Constantinescu Mitita új pénzügyi államtitkárokon kívül valamint Manolescu-Struga speciális megbízatásától eltekintve —

teljesen a régi összetételben teszi le délután az esküt.

Tehát erdélyi miniszternek is megmarad Lapedatu, bukovinainak pedig Nistor.

CSAK A HÓNAP VÉGÉN UL
ÖSSZE A PARLAMENT

A tegnap este tartott miniszterelnökségi értekezleten elhatározták, hogy az új parlamentnek január 10-ikére kitűzött megnyitását január 30-ikára elhalasztják.

Az első törvényjavaslatok egyike, amely az igazolási vita után a parlament elé kerül, a politikai egyesületek ellenőrzéséről fog szólni. Ez a javaslat máris elkészült s szigorúan rendszabályozni fogja mindenféle politikai jellegű alakulat létesítését és működését.

POLITIKAI FEGYVERSZÜNET

Tatarescu miniszterelnök meghatározott időre politikai fegyverszünetet ajánlott fel az ellenzéki pártoknak. Ehhez elvben már a legtöbb számottevő párt hozzájárult, köztük elsősorban a nemzeti-parasztpárt, amelynek nevében Costachescu volt miniszter már Duca temetésén mondott gyászbeszédében ki nyilatkozta, hogy hajlandók együttműködni a kormánnyal az anarchikus mozgalmak leküzdésében és a rend biztosításában. A fegyverszünet ellenében a kormánypárt érvényteleníteni fog néhány olyan képviselő-választást, amelyet az ellenzék különösen sérelmez, tehát több mandátumot átenged a vele együttműködő pártoknak.

A bukaresti hadbíróóság ítélik a merénylők és felbujtók fölött

Duca volt miniszterelnök három merénylőjét pénteken délután Bukarestbe szállították Ploestiből, ahol — amint ismeretes — a törvényszék vádtaása megerősítette az ellenük kibocsátott letartóztatási végzést. A merénylők a II. hadtest hadbíróóságához kerülnek s az fog ítélni a bűnösök, noha akkor, amikor galád tettüket elkövették, még nem volt ostromállapot. A büntetést ugyanis az állambiztonság elleni merényletnek minősítik s ezen az alapon már a hadbíróóság elé tartozik.

Ugyancsak a hadbíróóság elé kerülnek a Vaszgárda mindazon tagjai is, akiket mint felbujtókat tartóztattak le az utóbbi napokban.

A prahovai ügyészség tegnap megállapította illetéktelenségét, tekintettel arra, hogy a vallomások és hatóságok kezei közé került bizonyítékok szerint a Szinajában végrehajtott merényletet Bukarestben tervezték ki. Bukaresti összeesküvés eredménye, amely összeesküvésben nemcsak Duca miniszterelnök meggyilkolását határozták el, hanem több más kormányfő elpusztítását is. — Ilyenformán a három merénylő fölött Bukarestben ítélik meg, együttesen Vaszgárda mindazon vezetőivel és tanácsadóival, akik az összeesküvésben közvetlenül vagy közvetve részt vettek.

A vaszgárdista összeesküvés nagy pör minden valószínűség szerint már február első felében kezdetét veszi a bukaresti hadbíróóságon.

Nyilatkozatok külföldi lapokban

Az Evening Standard című angol lap telefonbeszélgetést folytatott Károly királlyal. Kijelentette Károly király, hogy Romániában teljes nyugalom uralkodik.

A párisi Journal intervjút közöl Tatarescu miniszterelnökkel és Bratianu Dinu liberális pártelnökkel. Tatarescu miniszterelnök hangsúlyozza nyilatkozatában, hogy

minden fenyegetés ellenére is folytatja Duca politikáját.

Olyan kormányt alakított, amely minden tekintetben megfelel a szükségleteknek.

Kormányának politikája a régi hagyományos vonalon fog mozogni.

Bratianu Dinu is a Franciaországgal való szoros együttműködés folytatását hangoztatta, kijelentve, hogy második hazájának tekinti Franciaországot. Az egész román történelem mutatja — mondotta — hogy Románia mennyit tanult Franciaországtól.

Tatarescu az erőszak politikája ellen

Most, hogy Tatarescu György lett Románia miniszterelnöke, különleges időszünetet és jelentőséget nyer az a beszéde, amelyet, mint a Duca-kormány tagja december 13-án tartott a bukaresti rádióban és amelyben mintegy kifejtette egész po-

litikai programját.

Rádióbeszédében Tatarescu elsősorban a román ifjúsághoz fordult. Rámutatott arra, hogy

a román ifjúság egy része manapság a román gondolat nevében Románia érdekében cselekszik.

Különösen kikelt a nemzeti kizárólagosság elve ellen, amelyre hivatkozva egyesek ki akarják tűzni az országból a nem-román elemeket és erőszakhoz akarnak folyamodni. z

AZ ORSZÁGNAK

NYUGALOMRA VAN SZÜKSÉGE

— Ha meg akarják vonni más származású és más vallású polgártársainktól az életjogot, gondoljátok meg, hogy Nagy-Románia határait nemcsak katonáink vére teremtette meg, hanem azoknak a népeknek az akarata is, amelyeknek oldalán mi harcoltunk és amelyek a békeszerződések révén jogaink mellett kötelezettségeket is hárítottak ránk más származású és vallású polgártársainkat illetően. — mondotta Tatarescu.

Nagyrománia az összes népi és vallási kisebbségek jogainak az elismerésével jött létre. Ez az elismerés volt az az ár, amelyet évszázados vágyaink teljesüléséért fizetnünk kellett. Ezeknek a kötelezett-

ségeknek a betartása egyik feltétele a békeszerződések fennmaradásának s ezért Romániának érdeke ezeknek a kötelezettségeknek a betartása. Ennélfogva minden olyan akció, amely a népi és felekezeti kisebbségek ellen irányul, maga a román-ság érdekei ellen is irányul. Ezt a való-ságot be kell látni.

A gyűlölet és erőszakosság hulláma megrendíti az állam helyzetét s káros légkört teremt a külföldön. Ha az erőszak kultusza eluralkodnék az országon, ez az államegység felbomlásához vezetne. Mi volna, ha minden párt katonai gárdákat és rohamcsapatokat szervezne s ezt tennék a népkisebbségek is. Ez szabályszerű polgárháborút idézne elő, már pedig aki polgárháborút idéz, vagy készíti, az a román nép ellensége s nem izzheti tevékenységét a román hazafiság nevében.

Igazán figyelemreméltó rádióbeszédében akkor Tatarescu — mintegy előre sejtve az elkövetkezendőket — olyan hazafiasságra szólította fel az ifjúságot, amely alkot, nem pedig anarchiát és polgárháborút idéz fel. Gyűlölettel és erőszakkal nem lehet semmi tartósságot teremteni. Az országnak nyugalomra és rendre van szüksége.

Letette az esküt a Tatarescu-kormány

A déli órában Szinajába érkezett Tatarescu miniszterelnököt az uralkodó rögtön kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök bemutatta kormánya listáját, amelyet a király jóváhagyott.

A kormány összetétele általában azonos a Duca-kormányéval, csak annyiban tér el attól, hogy Slavescu Viktor lett a pénzügyminiszter Bratianu Dinu helyett, pénzügyi államtitkár pedig Constantinescu Mitita. Manolescu-Strunga a belügyminiszterium keretében kapott speciális hatáskört, mint alminiszter.

A kihallgatás után az uralkodó ebédre is visszatartotta a miniszterelnököt Titulescu külügyminiszterrel együtt.

Az új kormány tagjai délután tették le az esküt, majd valamennyien visszautaztak a fővárosba s este megtartották első minisztertanácsukat.

Este Titulescu külügyminiszter is Bukarestbe érkezett.

A VIZKERESZTI UNNEPSÉGEN SEM JELENNEK MEG A HATÓSÁGOK

A szinajai merényletre való tekintettel

a kormány a patriárkával egyetértésben elhatározta, hogy a vízkereszt megünneplése országsszerte csak vízszentelési istentiszteletre és körmenetre fog szorítkozni, amelyen a magas polgári és katonai hatóságok képviselői nem vesznek részt. A fővárosban a körmenetnek csupán egyházi jellege lesz. Bevetik a Dâmbovița vizébe és kihozzák a keresztet, de a hatósági személyek nem lesznek jelen.

Gátszakadás következtében víz alá került egy elzászi városka

Az áldozatokat álmukban lepte meg a fékevesztett víztömeg

Strassburg, január 6.

Celmar elzászi város közepén kettészakadt az úgynevezett Feteke- és Fehértó közötti gát.

Óriási víztömegek zúdultak Orbei elzászi városkára, amelynek villanytelepét is teljesen elöntötte a víz.

Az áradás hihetetlen rombolást és pusztítást végzett és az eddig befutott jelentések szerint legalább 50 halottra kell számítani.

Eddig a víztömegből 15 ember hulláját

kihalszták már.

A hullák között van a villanytelep igazgatója és főmérnöke is, valamint ugyan-ezen telephelyen kilenc munkása.

Ezeket az embereket álmukban lepte meg a víz, amely percek alatt méteres magasságokra emelkedett és elönt, holtat egyaránt magával sodort.

A gátszakadás folytán újabb és újabb víztömegek öntik el a vidéket és egyelőre minden mentési munkát hiábavalónak bizonyult.

Prázmáron meggyilkoltak egy gazdag öreg nőt

A gyilkos a bálozó közönség szemelátára menekült el

Brassó, január 6.

Borzalmas gyilkosság történt szerda este a Brassó közelében levő Prázmár községben. Ismeretlen tettes előbb egy kapával fejbe-vágta, majd revolverével agyonlőtte Steiner Katalin jómódú prázmári szász asszonyt.

A kegyetlen gyilkosság szinte a falu szemelátára játszott le. Prázmáron ugyanis mulatság volt, amelyről éjjel felé tértek haza. A falusiak egyrésze Steiner Katalin, a korosabb magánzó háza előtt mentek el. A ház udvaráról éjszaka fél 12 órakor hangos sikoltás hallatszott. A falusiak riadtan rohantak a ház felé, felrántották a kaput és be akartak hatolni az udvarra. A következő pillanatban revolverdörrenés hangzott.

A falusiak csak azt látták már, hogy Steiner Katalin összeesik, az udvar mélyén pedig egy alak suhan tova, majd eltűnik.

A kihívott orvos megállapította, hogy az asszony kiszenvedett. A gyilkosságról értesítették a brassói ügyészséget, ahonnan Radu Pascu főügyész vezetésével vizsgálobizottság szállt ki a gyilkosság színhelyére.

Bircle Sándor dr., törvényszéki orvosszakértő megállapította, hogy az asszonyt a támadója előbb egy kapával fejbe-vágta és miután nem sikerült leterítenie, agyonlőtte.

A golyó Steiner Katalin bal szemén fúródott be és koponyáját átlukasztva, azonnali halált okozta.

A vizsgálat során megállapították, hogy Steiner Katalin évek óta magányosan és a világtól elvonultan élt saját házában. Férje éveken ezelőtt meghalt és szép vagyont hagyott maga után. Steiner Katalin ismerősei előtt többször eldicsékedett, hogy természet-

beni vagyonán kívül egymillió lej készpénze van. Azt azonban soha nem árulta el, hogy a pénzt hol tartja.

Az öregasszonytól néhány hónappal ezelőtt elment egy szolga, aki évekig vezette a gazdaságát és aki távoli rokona volt az asszonynak. A hatóságok egyelőre ezt a távoli rokont keresik.

A vizsgálat egyelőre nagy bizonytalanságban, de teljes erővel folyik.

A dévai prefektúra 18 vagon kukoricát osztott ki

Déva, január 6.

A dévai prefektúra 18 vagon tengerit osztott ki a megyei nélkülözők között. A tengeriért most nem kellett fizetni semmit, azokat azonban, akik segítségben részesültek, tavasszal az utépítő-munkálatokhoz vezényelik ki, hogy a tengeri árat ledolgozzák.

Roosevelt újabb 9 milliárdos deficitről beszél

Washington, január 6.

A kongresszus tegnapi ünnepélyes megnyitó ülése alkalmából Roosevelt a többek között elmondotta, hogy szerinte a tervezett újjáépítési munkálatok a következő években újabb 9 milliárd dolláros deficitet idéznek elő. A költségvetésnek egalizálására tehát egyideig számolni nem lehet.

Az elnök szerint egyébként az újjáépítési munkálatok legalább két évig tartanak és azokkal még 1935-ben is számolni kell.

Felesleges tulbuzgalomból

Négy katolikus lelkészt és egy ügyvédet tartóztattak le a Székelyföldön

Az alaptalanul meghurcolt magyar reprezentánsokat a csikszeredai főügyész, kihallgatásuk után, szabadlábra helyezte

Csikszereda, január 6.

Csikszeredában, de a megyebeli községekben is futótüzként terjedt el az a hír, hogy

a falusi csendőrsők és a gyergyószentmiklósi rendőrség sorozatos letartóztatásokat végzett. A letartóztatottak között a köztisztviselők álló magyar emberek, sőt javarészt római katolikus lelkészek, akiknek a politikához igen kevés közük van, vagy volt s így a csendőrségek és a gyergyószentmiklósi rendőrség eljárása részben érthetetlen, részben pedig nyugtalanító, sőt izgalgó.

Érthető, ha az adott körülmények között a letartóztatásokról szóló hírek feladagva repültek tovább s valósággal izgalomba hozták az egész vármegyét. A csikmegyei Magyar Párt vezetősége maga is nagy megdöbbenéssel értesült a dologról s nyomban megtette a szükséges intézkedéseket, hogy a letartóztatások okát tisztázza s ezzel elejét vegye a nyugtalanság terjedésének. Pitner Árpád dr. csikszeredai ügyvéd azonnal érintkezést keresett a megye liberális vezetőivel s megértette velük, hogy

a mai nyugtalan hangulatban az ilyenmi föltétlenül károsan hat a tömegekre, különösen akkor, ha a letartóztatások oka nem egészen tiszta.

Igy aztán a liberális-párt vezetői maguk is segítségére voltak Pitner Árpádnak abban, hogy a tényeket gyorsan megállapítsa, a letartóztatások okát tisztázza és a meghurcolt embereknek lehetőleg gyors elégtételt szolgáltasson.

Pitner Árpád gyors és okos közbelépése sikerült megállapítani, hogy a csendőrség Lőrincz József dr. dírtói, Sas Antal karcfalvai, Buzás Imre csikcsicsói és László Imre csikrákosi plébánosokat tartóztatta le és kísérté Csikszeredába az ügyészséghez. Az ötödik letartóztatott Gaál Endre dr. gyergyószentmiklósi földbirtokos, az ügye azonban független a papok ügyétől. A főügyész a letartóztatások okát is megmondotta.

A községi plébánosokat azért vezette elő a csendőrség, mert Duca miniszterelnök megdöbbenő halálával kapcsolatban nem tartottak gyászistentiszteletet, noha ezt a főszolgabírók elrendelték. Gaál Endre dr.-t viszont román-nyelvi gyalázás címén vezették elő. A terhére rótt bűncselekményt, állítólag, egyik válsztási beszédében követte el.

Pitner Árpád dr. kérésére Lascu főügyész azonnal megkezdte a letartóztatottak kihallgatását.

A papok egyhangúlag jelentették ki, hogy a római katolikus vallás törvényei szerint más vallású emberekért gyászistentiszteletet tartani nem szabad, hacsak nem kapnak erre külön utasítást, illetve engedélyt a felsőbb egyházi hatóságoktól.

Bemutatták a gyulafehérvári püspökség erre vonatkozó szigorú körrendeletét, valamint azt a rendeletet is, amely szerint ilyen kérdésekben csakis a felsőbb egyházi hatóságoktól fogadhatnak el utasításokat. Igaz, hogy ezek a rendeletek régebbi keletiek, viszont a püspökség nem hatálytalanította őket s így alkalmazkodniok kell hozzájuk. A főszolgabírók ilyen kérdésekben nem lehet illetékes hatóság, ők tehát a gyászistentisztelet megtartásával várni akartak addig, amíg erre vonatkozólag a püspökségtől utasítást kapnak. Ez az utasítás, az idő rövidsége miatt, még nem érkezhetett meg, mihelyt azonban megérkezik, részükről a gyászistentisztelet megtartásának semmi akadály nincs.

Lascu főügyész hamar belátta, hogy a letartóztatások legalábbis elcsúsztak voltak.

Elrendelte a négy plébános azonnali szabadlábra helyezését s aztán szabadlábra helyezte Gaál Endre dr. földbirtokost is, miután az ellene felvett jegyzőkönyv távolról sem tartalmaz olyan súlyos vádakat, amelyért a letartóztatás indokolt volna.

Az eljárás azonban, mindkét ügyben, folyik tovább addig, amíg az ügyész megállapítja, hogy a plébánosok és a földbirtokos ellen a vád fenntartható-e, vagy nem?

Ismételjük, az ilyen izgalmas időkben

kár a kedélyeket efféle elhamarkodott rendszabályokkal izgatni.

Még ha fennforogna is a vád, közbeesülésben álló papokat nem indokolt így meghurcolni, hiszen nem szöknek meg és az eljárás letartóztatás nélkül is folytatható lehet.

Ha ugyan egyáltalán van indok rá.

A magyarság Duca miniszterelnök gyáva és gyalázatos meggyilkolását egységes részvétellel és felháborodással fogadta, képzelenség feltételezni, hogy bárki is megzavarni akarná az országos gyászt és világszerte megnyilatkozó együttérzést.

Trancsirozás után boncolás

Az alagi jérjgyilkosság legújabb nyomozási eredménye

Budapest, január 6.

Bognár István alagi hentesmester hulláját ma boncolták fel a budapesti törvényszéki orvostani intézetben.

A boncolás sem tudott pozitív eredményre jutni, mert a hulla feje még mindig hiányzik.

Mivel a halálos sérülést Bognár István a

fején kapta, így nem lehet megállapítani azt, hogy revolverrel, vagy pedig késsel ölte meg a feleséget.

Egyetlen szenzációs megállapítást tett azonban a hivatalos boncolás, amikor megállapította, hogy a nyakrészen található szúrás helye olyan kicsi, hogy azon át Bognár István halálos sérülést nem kaphatott.

Magyar név a vasgárdista összeesküvők listáján

Ki az a Székely Lőrinc?

Zsaroló, szélhámos, zsebmeiszó, templomosztogató mint politikai fogoly

Bukarest, január 6.

Gyors tempóban futotta be merészen íveit pályáján.

Két évvel ezelőtt így kezdte a rendőrség napilentésében:

Székely Lőrincz, ruhátolvaj.

És most a statáriális bíróság előtt végzi:

Popovici, vasgárdista.

E két pont között rengeteg a lépcsőfok: zsarolás, fosztogatás, nagystilű szélhámosságok, zsebmeiszók és templomrablás.

Neve hozzáért a bukaresti magyarság salakjához. Pedig az előkelő névsorban is szerepelt.

Három évvel ezelőtt találkoztam vele először egy kávéházban.

Csokornyakkendő egészítette ki a hosszú, lobogó művészhatat.

Harmadrendű festményeket árult. Nem lehetett lerágni. Valami „forradalmi” festészetről beszélt és hogy ennek az iránynak a művész-követői a tömeget szolgálják és ezért közvetlenül a tömegnek szállítják munkájukat. A köfáv súlyos művész a tömeg támogatásához apellált. A kávéház kártyázó, román és előhúskeressző tömegéhez.

Be is mutatkozott:

— Popovici, festő.

De a hangsúly elárulta a magyart.

Most már irredecenta páthos következett. Szegény kénytelen volt román művészalnév mögött bujdosni.

Ne gondoljam, hogy ő a művészetből el. Az igazi művészet valami magasabb célt szolgál, mint kenyér. És előszedte verseit... Ez az ő művészete. De azt nem dobja oda a profánoknak, hanem ott a szíve fölött, hypermodern szabású kabátjának zsebében hordja. De a költőnek is élni kell. Ezért fest. De nekem nem ajánlja a festményeket. Mert úgy látja, értékelni tudom a művészetet. Inkább csak a verseit hallgassam és inspiráljam. Egy-egy kapuciner szüresölgetése közben.

A szomszéd asztalnál kifestett nők ültek egy aranyóralános pókhas társaságában.

Azoknak sem ajánlotta a festményeket.

— Manapság már nem kell az ábrándozás.

És pornográf képeslapok kerültek az asztalra.

Egy idegesen cigarettázó öreg ur diszkrétan megpacsolta az arcát. De ő nem ült le melléje, hanem egy kávéházzal tovább folytatta művészi kálváriáját. Az utat a két stáció között azonban autón tette meg.

Néhány nap múlva feljelentés érkezett az ügyészségre bizonyos Székely nevű képűnők ellen. Egy Popovici nevű román festő panaszkodott, hogy nem számolt el a bizományba adott képekkel és visszaél a nevével. Nemcsak, hogy használja az ő nevét, hanem mindenféle nivón aluli festékfoltokat mint Popovici-képeket árulja.

A kávéházban is akadt áldozata. Az arcát pacsoló öreg ur. Kihaszánlta annak rendetlen nemű ösztönét és először megzsarolta, aztán pedig kifosztotta.

Más kávéházba helyezte át székhelyét.

Azután foglalkozást is változtatott. Felcsapott diáknak. Hisz azoknak mindent szabad. Ők a társadalom dédelgetettjei. Miért ne csapna fel ő is aranyifjunak...

Először szerényen kezdte. Hogy az otthon vendégszeretét élvezze, megelégedett a kisebb-diák sorsával. De nemsokára rájött, hogy az kissé keserű. És a Székely Lőrincz nevű magyar szépművészeti hallgatóból csakhamar Popovici zenekonzenzervatorista lett.

A magyar diákokonból különben is el kellett volna távoznia, mert ott már elfogyott a bizalom. Átköltözött egy előkelő román kamrába. Valami politikai összeköttetésen keresztül jutott be.

És most már aranyifju lett.

Nem ment többé pénz keresni az éjjeli lokálba. Ellenkezőleg, ő vitte oda az ezreket. Minden éjszaka reggelig énekelte a hagyományos, klasszikus „Ergo bibamus”, a bojárak gazdag és a muzsák rózsáskedvű fiatal.

Mig aztán a rendőrségre hívták a Piccadilly toalet-asszonyát. Lopott bundát árult valahol az ócskapiacon. A néni bevallotta, hogy a bundát a gavallér Popovici urfőtől vásárolta.

A tisztességes városvásárhelyi magyar pol-

gári családból származó Székely alias Popovici, újból foglalkozást változtatott. Ruhatári fosztogató lett. Amióta beköltözött a kamrába, a román diáklakók mind átmenetiben jártak. A télikabátok eltűntek.

Székely hűvösre került. Miután kiszabadult, újból a festéssel próbálkozott.

Áldozatai sorában most Timár János magyar festő és szobrász következett. Kifosztotta a lakását.

Azután az arepacsoló öreg urat kereste fel. De az már teljesen előregedett. Még az ilyen szép fiuk se tudták már felkoraicsolni.

Ekkor az élelmes ifju, eddig ismeretlen uton, bekerült a katolikus érsekségre. Bennfentes lett a Sz. József érsekegyház parochiáján.

Mig aztán Schubert plébános feljelentette templomrablásért. Elvette büntetését.

Miután a templomfosztogatás sem jövedelmezett már, újból a festéssel terén hasznosította szélhámos-tehetségét. Bekerült a „Mozart” festészeti kiállítási terem rendezőségébe. És ellopott néhány értékes festményt...

A napokban újból találkoztam vele. Vakító elegáns ruhában. Jóakarattal figyelmeztetett, hogy ne írjak többet a Vasgárdáról, mert már ugys a fekete listára kerültem.

Most Jilavára került, mint a Vasgárda-összeskűvés tagja...

Nagyon érdekes volna egyszer alaposan megcsinálni egy ilyen társaság tagjainak lelki statisztikáját.

Ki, miért, hogyan, milyen indokból és milyen célból kerül a terrorszervezetbe.

Valószínű, hogy vannak közöttük eltévedt őszinték és valódi lelkesek is. Vannak céltudatos bűnözők és vannak, akiket a kenyérvágy hajt. Az életharc, amelyet nem óhajtanak egyenlő eszközökkel megharcolni.

Nagyon tanulságos portréorozat volna ez, amelyben ennek a riportnak hőse természetesen csak egyfajta csoportban kaphatna díszhelyet.

Huszár Emil

— Elhújasodásnál, köszvénynél és cukorbetegségnél a természetes „Ferenc József” keserűviz jvitja a gyomor és a belek működését és előmozdítja az emésztést. Az anyagcserebántalmak gyógyító eljárásainak több kutatója megállapította, hogy a Ferenc József vizkura nagyon szép eredményre vezet.

Hol van Starhemberg?

Bécs, január 6

Tegnap számunkban londoni jelentés alapján köztük, hogy Starhemberg herceg repülőgépe német területen kényszerleszállást végzett. Állítólag a pilóta nemzetiszocialista érzelmű volt és így akarta a herceget a nemzetiszocialisták kezére juttatni. A jelentés szerint a herceget német területen el is fogták és koncentrációs táborba szállították.

A bécsi Heimatschutz sajtóirodája a külföldi lapokban általánosan megjelent hírről szemben erőles cáfolatot ad ki és tagadja, hogy a Heimwehr parancsnokai Németországban elfogták volna. A cáfolat azonban nem jelenti, hogy a herceg hol tartózkodik és így ezt az első cáfolatot is fenntartással kell fogadni.

Pokoli kínok után teljes gyógyulás

által.

Togal millió esetben bevált szer

Rheuma | Útődegszába | Ideg- és főfájás

Köszvény | Spanyolnátha | Hűléses megbetegedés

esetén.

Togal azonnal segít és a szívre és gyomorra teljesen ártalmatlan!

Van-e más hasonló szer, mint a Togal, melyről több mint 6000 orvosnak oly nagyszerű, írásban adott véleménye van? NINCS!

Togal oldja a hűgyságot és így a bajt közvetlenül gyökereiben támadja meg! Erősen bakteriumölő!

Nincs ennél jobb szer! Biztosan használni!

Ne kísérletezzék más hasonló szerekkel! Mások már megtették ezt Ön helyett és ők mind Togal-t szednek most! **Egy kísérlet Önt is megfogja gyógyítani!** Az összes gyógyszerárakban és drogériákban, Lei 52.— A Togal-tabletta svájci készítmény.

Finom kis gazdálkodás a szatmári városi villamosműnél

Százezreket sikkasztott két pénzbeszedő

Szatmár, január 6.

A szatmári villamosműnél óriási arányú sikkasztást fedeztek fel. Százezrekre menő hiányt állapítottak meg s csakhamar kiderült az is, hogy

a sikkasztást két pénzbeszedő, Krizsán Dumitru és Kállay János követte el.

A legmegdöbbentőbb az, hogy évek óta minden ellenőrzés nélkül üzhették manipulációikat. Krizsán a sikkasztott pénzből 150 ezer, Kállay pedig 200 ezer lejtt vágott zsebre. Krizsán az ebül szerzett pénzből nagyuri módon kiöltözködött, la-

kásán gazdag ruhátarat találtak. Kállay eleinte azzal védekezett, hogy a hiányzó pénzt a villamosmű volt pénztárnokának, Takácsnak adta át, aki tudvalevőleg bizonyos szabálytalanságok leplezése miatt hónapokkal ezelőtt öngyilkos lett. Kállay azt állította, hogy 154 ezer lejtt adott át Takácsnak.

Mindkét sikkasztót letartóztatták és megindították a vizsgálatot, hogy összes viselt dolgaikat kiderítsék. A város közönsége körében általános a megdöbbenés és felháborodás, hogy ez a gazdálkodás éveken át lehetséges volt.

Második közlemény

ÉRDEMES PERCEK

EGY IRODALMI KÖRUTON

4.

Debrecenben olyan jól éreztük magunkat, hogy majdnem ott maradtunk. Azaz nem egészen jól mondom, mert az ottmaradást nem mi idéztük volna fel, hanem az elsiető vonat. Nem szeretek sem futni, sem sietni.

— Ha lassan járunk, tovább érünk — mondtam.

A gróf ur, mint felelős „szinigazgató”, a nagy sietségben odaszólt nekem:

— Most nincs idő a humorra! — s már robogott is vele az autó. De hiába sietett olyan erősen, mert tudott hajtani az a soffőr is, aki után én ültem Ligetivel. Tetszik nekem a nagy száguldás, ha én közben nyugodtan ülhetek. Most azonban megzavarta az élvezetemet valami. Mint a Bartalis fülében a falusi csend, az én fülemben is furtak-faragtak a gróf ur szavai:

— „Most nincs idő a humorra!”

Mind jobban és jobban lázadt bennem az író. Ilyeneket mondtam magamban: nagyon kedves ember ez a Bánffy, de abban nincs igaza, amit mondott! De, hogy is lehet ilyent mondani, hiszen ő is ért jócskán a humorhoz! S tudhatná, hogy a szerelemre, a humorra és a halálra mindig van idő. Lennie kell! Különben felbomlik a világ rendje. Vagy ha nem bomlik fel, egye meg ugy, ahogy van, a fene...

Duzzogva ugrottam ki az állomás előtt az autóból s hát a gróf ur is ott van még a nagy csarnok elején s ott Kós és Kemény János. Ahogy megpillantanak engem, intenek, hogy hamar, hamar! S már nézik, hogy hol lehetne leggyorsabban kijutni a vonathoz. Szemben volt ugyan egy kivezető ajtó, de úgy állott ott egy vasuti, mint valami alabárdos.

— Erre! Itt! — mutatja a gróf ur és megindul gyorsan elől. S két-három lépéssel hátrébb én is a nyomukban. Látom azonban, hogy az ajtónál megtorpannak, mert a vasuti nem akarja kiengedni őket. Valamelyik debreceni kísértő azonban feltalálta gyorsan magát s rászólt keményen a kapusra:

— Nyissa ki, hiszen ez az ur kegyelmes!

Erre az ajtó rögtön kinyílt s a gróf urék kimentek. Én is utánuk akartam suhanni, de látom, hogy a kapus az orrom előtt bé akarja csukni az ajtót. Erre mondhattam volna én is neki, hogy most nincs idő a humorra, de ehelyett tekintélyesen rászóltam:

— Eresszen, nem látta, hogy én is kegyelmes vagyok!?

Az ajtó megnyílt s kimenet hallottam, amint a kapus duzzogva mondogatja:

— Kegyelmes... Kegyelmes... Mindenki kegyelmes...

Ligeti látta s hallotta a dolgot. Fent a vonatban, már menetközben, nevetve beszélt el a gróf urnak. Megvártam, amíg befejezte az egészet s akkor így szóltam: — Tudja-e, gróf ur, hogy én mért csináltam az egészet?

— Mért?

— Azért — feleltem —, hogy megmutassam: nincs az a sietség, amely ne engedne legalább egy kicsi időt a humorra.

5.

Kecskemét varázslatos város. Vendéglátó gazdám egy folyton kacagó, kedves tanár volt. Kitünő költő is. A gyöngyöző mustot juttatta folyton az eszembe. Este, mikor mentünk kettlen az előadásra, táncolt a téli vihar és septe a havat. Fursán hatott rám ebben a tündéri városban a zordság. Felforralt a véretem, játszavá tette az idegeimet.

Nem csodáltam volna, ha törökül kezdek hirtelen beszélni. De cselekedni. akaratomon kívül is, törökül cselekedtem. Az előadáson nem a műsorban álló szamaras novellát olvastam fel, hanem egy másikat. Vacsora után pedig szerettem volna, ha fátalos nők táncolnak előttem. De nem táncoltak fátalos nők, sőt az asztalnál sem kedvezett nekem nőkben a szerencse.

Örömmel feküdtem le.

S a jó ágyban aztán különös dolog történt velem. Azt álmodtam, hogy hajdani időkben élek s valahol Keleten. S bosszát a jóbarátoktól s a hölgyismerősöktől, de abban a hajdani időben s ott Keleten bizony számár voltam én. Ott állottam felnyergelve és utipodgyással megrakva egy istálló ajtajában. A gazdám valami adósdedő volt s indulás előtt jutott eszébe, hogy elfelejtett valami szükséges dolgot megvásárolni. Otthagytott engem tehát és elment, hogy a szükséges dolgot megvásárolja. S alig ment el, egy szép fiatalember jelent meg az udvaron, a gazdám feleségének a kedvese. Nagy izgalomban volt a fiatalember s arra kérte a gazdám feleségét, hogy a szamarat rögtön jándékozza neki, mert el akarja adni, mivel sürgősen pénzre van szüksége. A gazdám felesége szabadkozott egyideig, de végül mégis odaadta neki a szamarat, vagyis engemet. A fiatalember akkor elhajtott engem és eladott. Harminc tallért kapott értem. De én abban a pillanatban átváltoztam szerelemmé s visszarepültem az adósdedő kapujába. Ott meghúzódtam s hát a gazdám nemsokára jön s hozza a szükséges dolgot, amit megvásárolt. Kérdi a feleségétől, hogy hol van a szamar? Erre a felesége elmondja neki, hogy nagy csoda történt, mert alig távozott el, a szamar átváltozott kádívá s azt mondta, hogy neki most sürgősen a bíróságra kell menni, mert ott egy nő felett kell neki ítélnie, aki megcsalta az urát. Egyéb sem kellett az adósdedőnek, hamar megtöltötte a zsebeit zabbal s mint a sebes szél, elrohant a bíróságra, hogy az ítélőszékből visszacsalogassa a szamarat. Erre már én is kíváncsi lettem s a szerelemből hamar kádívá változtam s beültem az ítélőszékbe. Nemsokára jött az adósdedő s egyenesen felém tartott a nagy igazságtevő teremben. Kivett egy marék — zabot a zsebiből és mutatta nekem, hogy né mit kapok, ha jövök. Nekem tetszett a dolog, otthagytam a bíróságot és elindultam az adósdedővel. Utközben találkoztunk a szamarat elcsaló fiatalemberrel s magunkkal vittük őt is. Otthon aztán megállítottam az udvaron, majd így szóltam az adósdedőhöz:

— Látál-e már bölcös kádit, te adósdedő?

— Ne beszélj, hanem gyere, mert meg

Fehérítse meg fogait, meglepő gyorsasággal ható eljárásunk által!

A KOLYNOS fogkrém megsemmisíti a baktériumokat és csirákat.

Tisztítsa fogait KOLYNOS fogkrémmel, 3 napon belül 3 árnyalattal fehérebb lesz fogsora. KOLYNOS lehetővé teszi azt, amit egyetlen más fogpasztával sem érhet el. Eltünteti a fogakon levő sárga foltokat és a fogzománcot elhomályosító lerakódást. Habja behatol a legkisebb foghézagokba is és fertőtleníti az egész szájüreget. A KOLYNOS használata fehér és egészséges fogsort, rózsás, erős foghúst eredményez. A KOLYNOS fogkrém használati módja: 1 centimeter nagyságu darab száraz fogkefén, napon-ta kétszer. Vegyen még ma egy tubus KOLYNOS fogkrémet.

akarlak nyergelni! — mondta az adósdedő.

— Hát ha nem láttál, akkor most látsz! — feletem neki. — Mert te nem engemet fogsz megnyergelni, hanem ezt a fiatalembert. Nyergeljed meg hát hamar és indulj utadra! S ne félj, mert amíg odaleszel, én vigyázni fogok a feleségedre.

Igy is történt a dolog.

S reggel, amikor felébredtem s visszaidéztam az álmot, egyszerre eszembe jutott, hogy én ezt az Ezeregy éjszakából olvastam valamikor. De tudtam azt is, ki nek a bosszuműve ez az álom. A számár bosszuja volt, akit én megírtam abban a novellában, melyet mellőzésre ítéltam a tegnapi este a pódiumon.

Igy él és hat az irodalom, szamarak jóvoltából.

6.

Szegeden munkás és értékes ifjuság van. Láttam, hogy szívesen vennék, ha tölténék velük is időt. Én is örömmel vagyok a körükben s szóltam a többi író-társaimnak is, hogy előadás után s vacsoda után verődjünk össze valahol az ifjusággal. Össze is verődünk az egyik kávéházban és nagy volt az öröm. Kós Károly, Kemény János és Ligeti színjatszóművészekkel ültek egy másik asztalnál, de kicsit később Kós és Ligeti is ájtott a fiatalok asztalához.

Kitünő hangulat bodrozott az ifju és népes asztalnál. Örvendettek a fiúk nekünk is s éppen aznap jelent meg Buday Gyurkának is egy szép új rajzos könyve, angolul.

Én, kezdetben, az asztalfőn ültem, de hogy Kós ájtott, őt csatlam a megtisztelő helyre. Mindenképpen megilleti őt ez s azonkívül ünnepi hónapja is volt neki a december: ötven éves ember és huszonöt éves író volt akkor éppen. Így esett, hogy éppen Kós mellé kerültem, de szorosan melléje, mert tömötten voltunk az asztalnál. Én erre beszéltem s ő arra. S egy idő után hallom, mintha rólam beszélne Kós. Igyekeztem nem figyelni oda, mert annyi hamar kiderült, hogy engemet szapul s ócsárolja írói erényeim, de a fi-

zika törvénye ilyen közéről menthetetlenül érvényesül s egy-egy szó mindenképpen beszalad az ember fülén. Kínos dolog volt, hogy a jelenlétemben s mégis a hátam megett szidjon valaki. Elmenni nehéz és feltűnő lett volna, így hát oda szóltam Kósnak:

— Miről van szó?

— Te ne figyelj ide, nem neked beszéllek! — felelte Kós.

— De nem tudok megsüketülni, ha márt itt ülök! — mondtam.

Kós hajthatatlan volt és így szólt:

— Eridj, beszélj arrafelé s ne figyelj ide!

Félbehagytam az érdeklődést s félbe Kós is a szidást. Aztán még beszélgettünk egyideig, majd hazamentünk. Másnap feljöttünk Budapestre s fekete kávéra Móricz Zsigmondekhoz mentünk. Kós is, én is. A háziasszony kitünő szilvapálinkát adott nekünk. Én a negyediknél megálltam, Kós pedig a maga szokimondó és izes módján kezdte a véleményeit kifejezni. Rendkívül élveztük mindnyájan, hiszen olyan volt, mint egy sodrából kijött török basa. Arról panaszkodott, hogy itt, Budapesten, milyen rengeteg sokan hátralékban vannak a könyv és a folyóirat előfizetésekkel, különösen az előkelőbbek.

— Szorítani kell őket! — mondtam. — Ha kell, kiméletlenebb eszközökkel!

Kós egyszerre felfedezte, hogy ő egyben a Szépművészeti Céh igazgatója is.

— Azt már nem, barátom! — felelte. — Az előfizetőt meg kell becsülni.

— Minél előkelőbb, annál inkább.

— Ugy van!

— S ha az illető nem fizet, még annál inkább.

— Ugy van!

Kós meglepett ezzel a gyöngédséggel és így szóltam:

— Bezzeg az írókról nem beszélés ilyen szépen.

— Nem hát! — mondta Kós.

— S mért nem?

— Azért, hogy dögöljenek meg! — felelte Kós.

Ez ugyanaz volt, amit az én fülemmel akart Szegeden. Tulzott kívánság, amely, ha megfoganna, tényleg dögvész módjára irtaná ki a Helikon szabad írói táborát. De ez nem hajtana semmi üzleti hasznot, mert könyvet még vesznek néha-néha, de amint éppen a tegnapi olvastam: csontvázat egyáltalában nem.

Tamási Aron

Nem lehetett megmenteni a csehországi bányakatasztrófa áldozatait

Letartóztatták a bányai igazgatót

Prága, január 6.

A Dux melletti bányakatasztrófáról érkező jelentések szerint a beomlott tárnában mindenütt hatalmas tűz pusztít.

A tűzet valószínűleg a kénpor meggyulladására okozta. A bennrekedt munkások megmentése már teljesen reménytelen.

Hogy a tűz továbbterjedését megakadályozzák, az összes kijáratokat befalazták és a kimerült mentőket hazaküldték.

Munkájukat csak a tűz elcsendesedése után folytathatják, ha a holttestek kiemelése, a bánya mélyéből lehetségesé vá-

lik. A katasztrófa áldozatait az osseki temetőben, az 1893-as bányaszerencsétlenség áldozatai mellé — tömegsírban — helyezik majd örök nyugalomra.

A szerencsétlenül járt bányászok családjaiknak Masaryk köztársasági elnök százezer csehkoronát adományozott.

A borzalmas bányakatasztrófáról szóló beszámolóknak jellegzetes kiegészítője, hogy

a bánya igazgatóját letartóztatták.

A letartóztatás állítólag azért történt, mert a szerencsétlenség színhelyén nem jelent meg személyesen, hanem helyette sőt küldte ki a mentési munkálatok irányítására

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

B. U. É. K.

(Kedvezményes üdvözlő táviratok)

(Ki, kinek, mit kíván az üjszertendőre? Vídám arcot kérek, haragudni nem szabad!)

Az újévi, jókívánságokat tartalmazó kedvezményes üdvözlő táviratokból lestük el a következő kívánságokat:

A Magyar Párt — a vármegyei tiszti főorvosnak azt a vesztégyarat, amelyet orvosi szakvéleménye alapján, a választás napján kilenc magyar község ellen alkalmaztak.

Ardelean Ostavián dr. — Suluflu Flaviusnak csak annyit, hogy a helyette tartandó szüzbeszédét hatvanszor zavarják meg az ellenzéki képviselők.

A félbemaradt színház-mozi terv — dr. Demian Titunak kellemes pihenést.

A zsidó párt — a rabbitanácsnak, aki a kormányra való szavazást ajánlotta, a következő névjegyet küldte: Jövő esztendőben Jeruzsálemben. (Zárjelben: Önök már az idén mehetnek volna.)

A két szatmári magyar lap egymásnak — ugyanazt.

A liberális Gazeta Satmarului — a nemzeti-parasztpárti Satmarének továbbra is bátor és harcos kritikai ellenzéki hangot. Még vagy tíz évig...

A Satu-Mare — dr. Bretán Lucianak: Luci, gyere vissza, újra ellenzékben vagyunk, hiányzik a tollad.

Záciu Felicián — Junianak: En mindent megtettem. Az összes általam felmentett vádlottak ránk szavaztak!

Dr. Südy Tibor — dr. Drágos Teofilnak: Csak pártom engedélyével kívánhatok Önnek boldog újévet és sok ilyen interimár-tagot.

Turner Albert — dr. Drágosnak: Teofil, miért hagytad ki az öreg harcost?

Singer Sándor könyvkiadó — a Szépmíves Céhnek: Néhány raktáron levő remekmű kéziratát átengedem. Nem bánom, legyen maguknak is...

Szatmári színház — a kritikusoknak: Egész évben büntetésből Harmath-operettet fogok játszani. Majd megtanítom én magukat...

A szatmári színház — a művészetnek és néhány fajmagyarnak: Talán meghaltatok, hogy sohasem látni benneteket?

A szivacs asztaltársaság — Tankóczy Gyulának: Köszönjük ragyogó könyvedet, az alkohol mérgező hatásáról. Most éppen próbáljuk, hogy igazad van-e? Prosit!

És mivel vigasztalódunk ezután?

Eddig, nagy baj volt, azt mondták: majd karácsonykor.

Erre várt a kereskedő, a boltos, a kávéos, a színház, az egész város.

Azután elmúlt a karácsony is. A nagy remények elszáradtak, mint vízkészlet felé a karácsonyfa.

Az emberek nem vásároltak, nem csináltak új ruhát, nem ittak pezsgőt a kávéházban és nem vették meg Buntylán összegyűjtött munkáit.

Csak olcsó kölnivízvet vettek az emberek, vastag gyapjúharisnyát, fogpasztyát és háromért levélpapírt karácsonyi ajándékkul.

Voltak családok, ahol nagy erőfeszítéssel a legnagyobbik fiú cipőjét talpaltatták meg és a megtalpalt cipőt a karácsonyfa alá helyezték, mint a Jézuska ajándékát.

Majd újévkor, vigasztalódtak az optimisták.

Ez is elmúlt. A legnagyobb fogyasztás három pofon volt, amely szilveszterkor újévi ajándék gyanánt csattant el a lakásban.

Az áruk és készletek viszont továbbra is megmaradtak.

És mivel vigasztalódunk ezután?

Husvét még messze van.

Nagyobb ajándékozási ünnep nincs közben.

Mi lesz velünk most már, ha már a remény sem maradt meg?

Az aranyifju

Az aranyifjut mindenki ismeri. Nevezzük őt egyszerűen Kellemes Tihamérnak. El, sőt jól el, mert jól választotta meg a papáját. Kimutatható foglalkozása azonkívül, hogy a papa fia, nincs. De mindenütt ott van és mindenütt szerepel. Hogy ugy mondjam, hangadó. Megfelelhetetlen véleménye van az erkölcsről és a társadalom megváltozhatatlanságáról. Egy kicsit nagyképi. Hangos, mint nyáron a motorbiklrije és rikító, mint a nyakkendői. El. Miért? Ezt senki sem tudja. Mindig illatos és mindig jól fésült. Markáns figurája ennek a városnak. Igazi aranyifju.

Beszéljen Ön, tisztelt szatmári kisiparos...

Lássuk a matematikai csodát: hogyan lehet keletkezérből felet kivonni?

Adatom Önnek a szót, tisztelt szatmári kisiparos. Beszéljen egyszer Ön is. Itt az alkalom, kitergetheti életét elibénk, az agyanevezett nagy nyilvánosság elé. Meghallgatjuk a panaszait és meghallgatjuk az örömeit. Segíteni nem sokat tudunk Önnek, tisztelt szatmári kisiparos, de együttérzésünkről biztosíthatjuk.

Kezdje el, tisztelt szatmári kisiparos... Ne féljen a nyilvánosságtól. Elvégre Ön, aki az utolsó tíz évben annyi mindent kibírt, nem kap talán lámpalázt? Hiszen hallottam Önt már jajgatni is, tisztelt szatmári kisiparos. Emlekszik? Ez akkor volt, amikor az adófelebbezési bizottságnak hiába magyarázta, hogy 1933-ban már nem tud annyi adót fizetni, mint 1926-ban fizetett. Még sirt is Ön, tisztelt szatmári kisiparos és az urak ott, az adókövető bizottságból, alig figyeltek a szavára. Mit is történtek ők azzal, tisztelt szatmári kisiparos, hogy a butor, amit Ön készít, a kutyának sem kell. Hogyan is lehetne, hiszen a butorhoz házasulandó párok kellene, az új lakáshoz új kereset kell. Manapság már a régi sincs meg és ami megvan, az egyre fogy, mint a gyeritya, amelyet a kamarában égve felejtettek.

Nem értették meg az urak a jajgatását, tisztelt szatmári kisiparos és így maradt minden a régi.

Csupán az idősebbik segédet kellett elküldeni, csupán a két szoba konyhából egy szoba, konyhába kellett húzódni. Csupán a bus lett ritkább a hétköznapi asztalán, csupán a pohár boroska maradt el az ebéd melől.

A színházban is ritkán látom Önt, tisztelt szatmári kisiparos, hogy a mozirol ne is beszéljünk. Mi ennek az oka?

Mi mond? Hogy nem telik? Ugyan, ne vicceljen, tisztelt szatmári kisiparos, hiszen látam, amint két héttel ezelőtt is társzerekek szállították az asztalokat, szekrényeket, ágyakat és székeket a műhelyéből. Hogy azt adóba vitték el? Ugyan, ki hiszi azt el magának, tisztelt szatmári kisiparos?

Igaza van az adószedő uraknak, tisztelt szatmári kisiparos. Jól megy Önnek, csak gondosan titkolja. Hallom, most is új műhelyt keres. Nehogy most azt mondja nekem, hogy azért, mert a régiből már kidobja a háziur, olyan sokkal tartozik. Ne mondjon ilyet, mert én rosszhiszemű vagyok és el is találok hinni...

Jól megy Önnek, tisztelt szatmári kisiparos. Havi ezer lej a boltbér, ezer lej a személyzet,

mert a megmaradt segédnek és az inasnak mégis csak adni kell valamit, futni is kell, meg azután, ha már olyan könnyelműek voltak, hogy a kedves felesége négy gyermeket hozott erre a keserű világra, hát valahogy azoknak is enni kell adni, ruhára is szükségük van, ezerre felmegy az adó is, néha beteg is van a háznál. Szóval, summa-summárium, az Ön havi büdzséje, testvérek között is kitesz bétézer lejt. Ha ezt elő tudja teremteni, akkor nincs is semmi baj, tisztelt szatmári kisiparos. Mennyi is volt a bevétele a múlt hónapban? Hogyan? Nem hallom jól? Tényleg? Kétezer lej?

Lássá, lássa, tisztelt szatmári kisiparos, mégis csak nagy művész Ön. Hiszen kétféle ki tudja vonni a hetet. Az üzlet pedig ennek ellenére még mindig nyitva van, a gyerekek pedig ma is ebédeltek. Ön nemcsak a mesterségében művész, Ön az életben is művész, tisztelt szatmári kisiparos.

Hogy a deficitet részint hitelből, részint a gyalupad eladásából pótolta, az már igazán csak Önre tartozik, tisztelt szatmári kisiparos. Legfeljebb elmegy majd kontárnak. Higgye el, ugyanis meg lehet élni...

Sürgöny!

Polgármester

Szatmár

Moziban Mellékutcat játszák stopp sziveskedjék megnézni stopp ez a mellékutca Londonban van stopp rendezett és tiszta stopp ezután sziveskedjék elmenni szatmári mellékutkában stopp mentőövet okvetlen vigyen mert különben sárba belefullad stopp emberek napok óta olvadás miatt nem tudnak kimozdulni házaikból stopp rabságra vannak itélve stopp mit vétettek szegények stopp ha mi polgármesterek lennénk gyorsan meg csináltatnánk a város e szörnyű sebhelyeit stopp mi azonban csak polgárok vagyunk stopp n a polgármester stopp ki tartja vissza stopp

Városi polgárság

Szatmári polgár leltára a múlt évről

Vagyon:	Téher:
Cucut eltették	Helyébe jött más
A csodarabbi	Az udvara
Trillap Ilonka primadonna sexepilje	Szatmári színház
A Marmorosch Bank fiókja	Az adóhivatal
A sportegyesületek	Viszont a szövetség
Az Uránia mozi	A filmjei
A szivacsasztaltársaság	Tankóczy Gyula könyve
Az Unió klub	A rulett
Az Újságíró Klub	Dr. Feldner igazgató
Az iskolák	Todica Simon igazgató
A park	A parkörök
Dr. Csengery-Ferenczy affér	A Kimondom című lap
Vasárnapi futballmeccsek	Dr. Giurgiu mint drukker
Újságíróknak fogházbüntetés	Táblai felmentések
Arverési meghagyások	Adósság
Csödbement a cukrászda	Még mindig el az uzsorás
Csóka színházi komikus	Turner Albert a vezérszónok
Dr. Lükő Béla kórházigazgató	Sorecu Mircea a gondnok

Megvizsgáltuk és helyesnek találtuk 1934 január 1.

Szatmári polgár sk.

A felügyelőbizottság tagjai: Gond Manó sk., Adófizető Alany sk.

Mégis bunda a bunda?

(Expresszionista dráma írhatta volna, mint az eredeti Bundát Hauptmann is, de az Hitlerrel volt elfoglalva)

1. felvonás.

(Szin: A Nagybánya-szatmári autóbussz teje.)

A soffőr: Beszállni kérem, beszállni. Mindjárt indulunk Szatmár felé.

Kalmár Sámuel vendéglős: (Sietve jön egy nagy kofferrel.) Ez az autóbussz megy Szatmár felé?

A soffőr: Igen.

Kalmár: Akkor kérem, gyorsan tegye fel a tetőre a kofferemet.

(A soffőr felteszi, Kalmár felszáll, a vezető dudál, az autóbussz elindul.)

Függöny gyorsan le.

Változás.

(Forgószinpad, az autóbussz belsejét mutatja. Az utasok vigan beszélgetnek.)

2. felvonás.

Szin: Szatmár, a láncos templom előtt.

A soffőr: Szatmár, végállomás, tessene kialszálni.

Az utasok: (kiszállnak.)

Kalmár: (utolsóként kiszáll.) Hol a kofferem? Adják ide a koffert?

A soffőr: (keresi, de nem találja.) A koffer eltűnt.

Kalmár: Az nem megy csak úgy. A koffer-

ben egy óriási értékű szilvskin bunda volt. (Általános ijedelem, a függöny gyorsan le.)

3. felvonás.

(Szin: az autóbussztársaság irodája.)

Kalmár: A bundámat akarom. Szilvskin volt, drága volt, ellopták, fizessék meg.

Az igazgató: Nyugalom kérem, nyugalom. Ki fogjuk hallgatni a soffőrt.

A soffőr: Kalmár urnak nem is volt csomagja. Most keresni akar, ránt fogja, hogy eltűntették. Különben is ki tesz bundát a kofferbe? Akinek szilvskin bundája van, az vigyáz rá és beviszi a kocsijá belsejébe.

Az igazgató: Ez igaz, kérem. Ön keresni akar.

Kalmár: Majd megmutatom én. Gyerünk a rendőrségre.

(Az utasok és a görők, a soffőrral együtt feltáncolnak a rendőrségre.)

4. de nem utolsó felvonás.

A rendőrtiszt: Még egyszer összegezzük: (Kalmárhoz) Ön azt állítja, hogy odaadta a koffert a bundával? (A soffőrhöz) Ön azt állítja, hogy nem látta a koffert? Mit mondanak a tanuk?

A tanuk: (Összevissza) Odaadta, nem adta, nem adta, adta, adta, nem adta, adta.

A rendőrtiszt: (két aszpirint vesz be) Az ügyet alaposan nyomozni fogjuk.

Forgó szinpad, 1. kép: Detektívek nyomoznak.

Forgó szinpad, 2. kép: Ügyvédek pereskednek.

Forgó szinpad, 3. kép: Az autóbussztársaság nem fizet.

Forgó szinpad, 4. kép: Kalmár pert indít az autóbussztársaság ellen, lopás miatt.

Forgó szinpad, 5. kép: Az autóbussztársaság pert indít Kalmár ellen, csalás és rágalmozás miatt.

Forgó szinpad, 6. kép: Hauptmann Gerhardt Hitler képe előtt ül és a fejét fogja: „Mennyivel érdekesebb bunda ez, mint az én bundám.”

Függöny végleg és visszavonhatatlanul lefordul.

Álmodik

a szatmári polgár

A szatmári polgár szilveszterkor hajnalban ment haza. Egy kicsit sokat evett a malacsültből és egy kicsit sokat ivott a hegyi vinkóból. Forgott vele az ágy, amikor lefeküdt. Szépet álmodott a szatmári polgár Langyos vízben fürdött, szép tiszta, márvány bazinban, mindenféle hideg tussock öntözték végig ványadt testét. A vízben nem usztak piszokfoltok és a tusznál nem kellett félórát sorban állni, amíg rákerült a sor. Új fürdőből álmodott a szatmári polgár és álmban tisztának érezte magát, mint a ma született csecsemő.

Késő délelőtt ébredt a szatmári polgár. — Tudtam, hogy megárt a sok ital és étel — mormogta bosszusan és freudianalizissal próbálta megoldani, hogy miképpen jutott neki pont egy szép, tiszta fürdő az eszébe.

— Hopp megvan — ütött a homlokára. A disznóról. Éhes disznó makkal álmodik és csak a malac szereti a pocsoltyát.

Később már csak mosolygott álman a szatmári polgár. Nevetséges: Tiszta, ember fürdő, új bazin, rendes zuhany. Szatmáron? Ugyan! Álmban az ember mindig telhetetlen.

ÁLL A BÁL

Megkezdődött a szatmári bál szezon. Huszonnégy egyesület verekszik a teremért. Teasétélyek, műkedvelői előadások, táncmultságok és összejövetelek készülnek. Mindegyik közönségre számít. A bál naptárba legalább negyven bál van felvéve az idei szezonra. Miért báloznak? És főleg: miből báloznak ennyit? A meghívók már szétmentek. De elfelejtették meghívni a kocsisokat, akik a fagyos éjszakában kékököt táncolnak a standon. És elfelejtették meghívni a munkanélkülieket, akik az éhségmorsot és a korgó has foxtróttját járják. És elfelejtették meghívni a politikusokat, akik az alkalmazkodás nagytanóját úgy járják, hogy többszörös kitüntetéssel érdemelnék. A panamisták, a csempészek, az uzsorások, a sikkasztók bálját még szintén nem hívták egybe. Kérjük e mulasztásokat sürgősen pótolni, hogy a bál szezon teljes legyen!

K Ö Z G A Z D A S Á G

A frank, amely a dollár sorsát követi

A *Financial News* azzal a kérdéssel foglalkozik: vajon a frank követni fogja-e a dollár sorsát? A lap megállapítja, hogy amíg egy néhány hónappal ezelőtt a szakértők egyhangúan azon a véleményen voltak, hogy a franknak a dollár sorsát követni kell, addig az év végén ezek a vélemények már nem voltak egyenlőre egységesek.

Abból a körülményből, hogy a francia frank árfolyama, annak ellenére, hogy a francia parlament a költségvetést megszavazta, nem emelkedett, azt bizonyítja, hogy a szakértők egyrésze a frank sorsát illetőleg még ma sem optimista. Tagadhatatlan azonban, hogy az akut eladási láz csökkent. Természetesen, hogy ez a frankmenekülés ne ismétlődjék, az 1934-es év folyamán a francia állami költségvetésnek deficitessé lenni nem szabad.

A kincstár készpénzdiszpozíciója is sok kívánni valót mutat. Arra még ma is számítanak, hogy a francia Jegybank aranytartáléka csökkenni fog és mivel a banknak külföldi deviza-tartalékjai kimerülőben vannak, a francia Jegybank ugynevezett második védelmi vonalának hiánya és a továbbra is passzív kereskedelmi mérleg az aranyelvonásoknak újabb tápot adhat.

Mindezek a körülmények azt a következtetést adják, hogy a francia frank sorsa a francia közönség idegeitől és hidegvérétől függ. Az a kérdés, hogy az idegek ezzel a tovább jelentkező aranyelvonással szemben ellentállók lesznek-e?

Amennyiben nagyobb mennyiségben aranyat rejtgetnének majd, vagy jelenlétebbtételű pénz külföldre menekülne, úgy a francia frank helyzete tarthatatlan lehet. Időközben az is megtörténhetik, hogy a frank iránt kisebb lesz az érdeklődés és ennek következtében arra lehet számítani, hogy az angol font a legközelebbi hónapokban a francia frankkal szemben emelkedő árfolyamot mutat majd.

A közgazdaság hírei

A TEMESVÁRI KAMARA SZAKKURZUSAI

(Temesvár) A temesvári kereskedelmi és iparkamara munkaadók és alkalmazottak részére szakkurzusokat tart. A kurzusok díjtalanok.

A FELEKEZETI ISKOLÁK TANÍTÓINAK 1.4 SZÁZALÉKOS ADÓJA

(Bukarest) A közvetett adók igazgatósága rendeletet adott ki, amelyben arról értesíti a magán- és felekezeti iskolák igazgatóságait, hogy azok tanítóikat írásbeli szerződésekkel alkalmazni kötelesek. E szerződésekben feltüntetett javadalmazás 1.4 százalékat az iskolai igazgatóságok a pénzügyigazgatóságoknál befizetni kötelesek.

— Brassói piaci árak. Marhabus, levesnek kg. I. 14, marhabus levesnek II. 9, marhabus pecsenye 34—36, sertéscombja 26, karaj 32, zsirszalonna 28, zsír 36, tojás drb. 1.80—2.20, csirke párja 30—30 lej. — Élő állatok kilóra: Export ökrök 8—10, sertés 15—18, igás ökrök drb. 3000—5000, 16 drb. 2000—6000, 16, luxus, drb. 10.000—16.000. Terményárak nagyban: Buza q 440—470, rozs 270—290, árpa, sör 240—260, árpa, takarmány 175—190, zab 220—250, tengeri, szemes 175—190, lencse nagyszemű 500—700, bab, fehér 300—350, burgonya 120—140. — Takarmányárak nagyban per 100 kg. Széna, préselt 150—160, széna, laza 100—110, szalma, laza 55—65, korpa 140—160.

Globális adót a jövőben tényleg nem fizetünk,

A januárban szokásos globális adóra vonatkozó vallomást már nem kell beadni

Bukarest, január 6.

A B. L. tegnapi számában részletesen beszámolt arról, hogy nem igaz az a hír, mintha a pénzügyminisztérium a globális adót eltörölte volna. Valóban szó volt arról, hogy ezt az adómentet meg kellene változtatni és a Kamarák Szövetsége is kifejtette a maga álláspontját, amely szintén nehezményezte ennek az adónemnek terheességét, de mégsem sikerült eredményeket elérni.

Újabb bukaresti jelentések szerint a tárgyalások mindössze azt eredményezték, hogy a globális adó beszédési formáján változtatnak azzal az indoklással, hogy ez az új beszédési módszer az adóalany szempontjából kellemesebb.

Eszerint a jelentés szerint a globális adót ezentul nem külön vetnék ki, hanem hozzászámítják a különböző egyéb adófajtákhoz.

A tisztviselők például globális adót ezentul a fizetések adójával együtt és annak arányában fizetnék, a háztulajdonosok globális adóját meg hozzászámítanák a házbérlőjévé utáni adóhoz. Amint ezekből a példákban is látszik,

a globális adó lényegileg megmarad, de azt nem külön adóként kezelnék, hanem bizonyos kulcs szerint hozzászámítanák az adóalany egyéb adónemeihez.

Az adózó a változtatás során mindössze annyi előnyt élvez, hogy

a globális adónak a jövedelem arányában emelkedő kulcsát csökkentenék és így valószínűleg ez a hozzácsapott adó valamivel kisebb lenne, mint az eddig külön kivetett és külön beszédett globális adó volt.

Természetesen ilyenformán a kincstár jövedelme valamennyire megcsappanna. Ezt a különbséget az államkincstár úgy reméli behozni, hogy nagyobb ellenőrzést gyakorol, mert az egyéb adók behajtása során könnyebb és áttekinthetőbb az ellenőrzés és így tényleges benétel szempontjából nem menne annyi globális adó kárba, mint a mai viszonyok között. Lényegileg tehát arról van szó, hogy kevesebb globális adó tud megszökni és így bár a kivetés alacsonyabb, végeredményben a kincstár jövedelmei nem igen csappannának. Eddig nagyon gyakori volt

de majdnem ugyanannyi összeggel megnövekednek egyéb adónemeink

a globális adó kivetésénél a jövedelem eltitkolás, ami egyszerűen lehetetlenné válik, mert a globális adó most nem külön vallomás alapján jelentkezik, hanem mint szerves rész és járuléka az egyéb adónemeknek függvénye lesz.

A rendelet még nem készült el, de valószínűnek kell tartani, hogy azt a fenti és hivatalos helyről származó információk alapján készítik el.

A pénzügyminisztérium mindenesetre máris úgy intézkedett, hogy

mindazok, akik eddig globális adóvallomási íveket szoktak január hó folyamán beadni, ne adjanak be ilyen vallomást, mert a globális adót ebben az évben nem vallomásuk, hanem egyéb adóik alapján vetik ki.

Ez a pénzügyminiszteri rendelet is azt mutatja már, hogy a globális adó átszervezésének munkája valóban a fenti információk szerint történik és tényleg az lesz a végeredmény, hogy a jövőben nem globális adót fizetünk, hanem egyéb adónemeink duzzadnak meg.

Fa-konjunktura következik

Számolni lehet azzal, hogy Magyarország a jelenlegi ötszörösére emeli fel a román fa-kvótát

A nemzetközi árkartell új helyzetet teremt a romániai faexportban

Budapest, január 6.

Közismert tény, hogy Románia majdnem teljesen kiszorult faexportjával a magyar piacokról. Nem is olyan régen még milliárdokat jelentett Románia magyarországi faexportja, míg most mindössze milliókról lehet szó. Ennek főként az volt az oka, hogy a konkurrencia, így különösen Csehország és Ausztria, jelentősen alacsonyabb árakon jelentkezett a magyar piacokon és ennek megfelelően Románia terhére jelentős kvóta-kedvezményt kapott.

A B. L. néhány nappal ezelőtt azt jelentette, hogy Ausztria, Csehország és Románia a faexport árát illetőleg megegyeztetést kötött és így ez a gátló körülmény a romániai faexport elől elsimult.

Újabb és Budapestről kellezett jelentések szerint most már rövidesen sor kerülhet arra is, hogy a magyarországi román fa-kvótát lényegesen felemeljék. Itt már nem a konkurrencia, hanem a magyar faállomány elgyengüléséről van szó. Magyarország az utóbbi években egyre inkább kivágta az erdeit, mert nem volt elég devizája és így mindenáron hazai termelésből kellett faszükségletét ellátni.

Ez az oktalán és természetesen erdőpusztítás azonban megbosszulta magát és most odaérett a helyzet, hogy Magyarországnak a saját termelését szinte teljesen le kell állítani és faszükségletét majdnem kivétel nélkül külföldről kell beszereznie.

Ennél az újabb helyzettel sor kerül arra is, hogy Romániából jelentősebben több fát bocsássanak be. Vannak olyan optimista jelentések is, amelyek szerint arra kell számolni, hogy az eddigi román exportkvótát annak négy-ötszörösére is fel lehet emelni.

Miért akarják a cégbejegyzést és cégnyilvántartást a kamaráktól elvenni?

Az erdélyi érdekképviseletek hallani sem akarnak arról, hogy a régi rendszert visszaállítsák

Bukarest, január 6.

Néhány héttel ezelőtt beszámoltunk már arról, hogy olyan tervek vannak, amelyek azt kívánják, hogy a cégbejegyzések fogadtatását ismét a törvényszékekre bizzák. Mintegy három évvel ezelőtt hozta meg a törvényhozás azt a törvényt, amely úgy intézkedik, hogy a cégeket a jövőben ne a törvényszékeknél, mint cégbíróknál jegyezzék be és tartsák nyilván, hanem a kereskedelmi és iparkamaráknál.

Ez a hatalmas átszervezési munka a törvény szellemének megfelelően meg is történt és az ország összes kereskedőit és inaróit most

már a kereskedelmi és iparkamarák tartják nyilván. E három év alatt mintegy 160 ezer céget jegyeztek be a kamarák és a bejegyzett 160 ezer cég közül 130 ezernek már kartotékja is készen áll.

Az ellen az újabb terv ellen, amely — nem tudjuk mi okból — úgy kívánja, hogy a cégbejegyzéseket ismét a törvényszékek vezessék, különösen a régi kereskedelmi érdekeltségek tiltakoznak.

Az akciót a különböző kereskedelmi és ipari szervezetek kezdeményezik, melyek arra hívatkoznak, hogy a kereskedőársadalomnak csak nagy áldozatok árán sikerült annak ide-

jén azt a cégbejegyzési rendszert meghonosítani, amely a civilizált Európában már igen ismert s melynek alapján a kereskedelmi és iparkamarák hatáskörébe tartozó cégbejegyző hivatalok munkáikat mindig a legteljesebben látták el. Ezzel szemben a régi rendszer igen sok kifogásolnivalót hagyott maga után, úgyhogy egészen érthetőnek látszik megváltoztatni az eddigi szisztémát.

Az új tervezet ellen azonban nemcsak a régi, hanem az erdélyi kereskedelem és ipar is bizonyára tiltakozik majd, mert hiszen a rendszert itt is szívesen fogadják már. A kereskedelmi és iparkamarák ellen Erdély csak addig zúgolódt, amíg a cégbejegyzési társakat ki kellett fizetni, most azonban már, hogy az erdélyi gazdasági élet ezen a nehézségen túl van, maga is belátja, hogy a kamaráknál vezetett cégbejegyzés sokkal jobb, mint a régi rendszer mellett való cégnyilvántartás, amely volt és ezért a rendszer újbóli megváltoztatását szintén nem kívánja.

Duca halála és a párisi tőzsde

Bukarest, január 6.

Duca miniszterelnök meggyilkolása a párisi tőzsdére is rossz hatással volt. A hír vétele után a romániai papírok árfolyama, ha nem is jelentékenyen, de mégis esett.

A négy százalékos állampapírok árfolyama 118-ról 116-ra, míg az 1929-es és 7 százalékos állampapírok árfolyama 593-ról 580-ra morzsolódott.

a Banca Nationala közgyűlése

(Bukarest) A Banca Națională évi rendes közgyűlését február 18-án tartja meg. A közgyűlés meghívóját a Nemzeti Bank ma bocsátotta ki.

MENNYI BÉLYEG KELL A NEMZETKÖZI VÁMNYILATKOZATOKRA

(Bukarest) A fővámigazgatóság legújabb rendelkezése szerint a külföldre szóló áruszállítmányok után esedékes vámnyilatkozatok közül csakis egyetlen példány látandó el 11 lejes pénzügyi és 2 lejes repülőbélyeggel; a rendeltetési és tranzitországokat illető példányok bélyegmentesek.

A CSIKSZEREDAI MUNKAKAMARAI FIÓK

(Csikszereda) A munkakamarai törvény szerint a munkakamaráknak minden megyeszékhelyen fiókot kell felállítani. A csikszeredai fiókot a helyi érdekeltek az ipartestület hivatalos helyiségében akarják elhelyezni és a napokban tartandó közgyűlés elé ilyen értelemű javaslatot terjesztenek.

A magyar diákokért

Kolozsvár, január 6.

Ismeretes, hogy a magyar főiskolai ifjuság, különösen a mai időkben, a legnagyobb nélkülözések között tanul. A leszegényedett szülők nem tudják biztosítani számára még azt a minimális lételemet sem, amely a legkisebb mértékben is lehetővé tenné számára, hogy anyagi gondoktól mentesen tudja elvégezni feladatait s így zavartalanul készülhessen fel azokra az egyéni és társadalmi problémákra, amelyeknek megoldásától nemcsak egyéni boldogulása, hanem népünk jövője is függ.

A magyar társadalom már régen magáévá tette azt a gondolatot, hogy minden eszközt meg kell ragadnia, hogy segítsen a főiskolai ifjuság kétségbeesett helyzetén. Ez a törekvés ültetett testet az Országos Magyar Párt Diáksegélyező akciójában és az Ellenzék diákmenzájában. Ez a két intézmény juttatta el a magyar társadalom segítő filléreit a diáksághoz. Ma ezek a fillérek sem folynak be olyan mértékben, mint eddig. Ezért a diákság vezetői elhatározták, hogy az idén is megrendezik Kolozsváron a magyar diákság bálját, újabb alkalmat adva arra, hogy a társadalom segítő készsége megnyilvánulhasson. A bál erkölcsi és anyagi sikerét a védnökök biztosítják. Ertesztülünk szerint a bál rendezősége a védnöki felkéréseket már kibocsátotta. Ugy érezzük, hogy mindenkinek kötelessége, hogy a védnöki tisztség elvállalásával és az ezzel járó anyagi kötelezettséggel, erejéhez mérten való teljesítésével, hozzájáruljon a magyar jövő építéséhez.

Jeritza és Szőke Szakáll együtt

Az „Alexandra nagyhercegnő” c. film kiemelkedik a megszabott és megunt filmek sorából.

A filmben egy menekült nagyherceg és egy grófnő szerelméről van szó. A szimpla mese ellenére meg kell nézni és meg kell hallgatni ezt a filmet azért, mert Jeritza Mária énekel benne. Jeritza eddig csak kivételesek láthaták és csak hatalmas pénzért, a világvárosi színpadokon. Most Brassónak is alkalma lehet gyönyörködni benne. Jeritza mellett ott van Szőke Szakáll, az utóbbi évek legnagyobb, legmulatságosabb komikusa. A film zenéjét Lehár szerezte és ez maga biztosítja azt, hogy a közönség valami szokatlanul szépet kap ebben a filmben.

Az „Alexandra nagyhercegnő” szokatlan sikert aratott mindenütt. A pesti filmszínházak még műsoron tartják a filmet, amelyhez önként a közönség és az Astra-mozi már is felajánlhatja barátainak.

Az „Alexandra nagyhercegnő”-t január 6-án kezdi vetíteni a brassói Astra-mozi.

UNITARIUS ESTÉLY

A brassói unitárius nőszövetség által január hó 13-án tartandó színelőadására a jegyek előre a lelkes hívatlanban válthatók, Rózsator 10. szám alatt.

A SZÉKELY TÁRSASÁG
ELŐADÓ ESTÉLYE

Amint már megírtuk, holnap, f. hó 6-án, szombaton este fél 9 órai kezdettel tartja a Brassói Székely Társaság második előadó estélyét a Hosszu-utca 14. sz. alatti helyiségében. Dr. Debrezzy Bélának „A gazdasági válság és a várható következményei” címmel tartandó előadása iránt — már aktuális tárgya miatt is, — a legszélesebb körű érdeklődés mutatkozik. Előadás után társasvacsora lesz.

KONFIRMÁCIÓI OKTATÁS

A brassói magyar evangélikus egyházban a konfirmációi oktatás folyó évi január hó 15-én megkezdődik. Felkérjük a szülőket és mindazokat, akiknek háztartásukban konfirmándus korban levő gyermekek vannak, hogy gyermekeiket, illetve alkalmazottaikat a jövő hét folyamán, január 8—14 között az evangélikus lelkesi hivatalban, Vasut-utca 2. szám, a templom udvarán, beírni szíveskedjenek. Beírás minden nap 8—12 óráig. Az ev. lelkesi hivatal.

DUCA
miniszterelnök

meggyilkolásának mély gyászában Brassó is osztozik. A Lux-Mozgónak rendkívüli áldozatok árán sikerült megszerezni a bukaresti temetésről készült filmet, amelyet szombattól kezdve naponta vetít.

TEKÉZŐSPORT

Az alosztály boldog újévét kíván a csoportoknak.

Hivatalos értesítés. Az alosztály kéri a csapatokat, ejtsék meg január havában a rendes évi tisztújító gyűlést és arról tegyenek írásban jelentést. Folyó hó 15-ig szolgáltatassák be a még csapatban lévő tagjaik karnetjét, hogy azokat 1934. évre való láttatás végett a Föderációhoz felküldjék.

Hétfőn, 8-án az alosztály rendes havi közgyűlést tart.

Csütörtökön, 4-én este Vig Barát rendes évi tisztújító gyűlése a Reiss-arenán.

Vasárnap a CFR-pályán rendezett kupamérkőzés győztese az IAR, 248 ponttal, 2. Székelyek 240, 3. Bolonya 236, 4. Cipészek 199, 5. Kisiparosok 187. Az IAR igazolatlan játékosokkal játszott. Nagy Dénes a „Székely” csapatból 40 pontos rekorderedményt ért el szép és biztos játékaival, — 15 dobással. —

A Vig Barát tegnap este tartott hetedik évi közgyűlésén a következő új tisztikart választotta: Elnök Wagner Péter, alelnök: Pinke János, titkár: Cserr János, csapatkapitány Fleischmann Zoltán, jegyző: Fleischmann Ernő, pénztárnok: Zöld József. Ellenőrök: Vajna Bálint és Palkó Miklós. — Vasárnap KTE házi díjverseny a Jonescu-pályán. — Hétfőn este a Gloria barátságos mérkőzést játszik a Vig Barát csapatával a Reiss-pályán.

A brassói futballbírák részletes tervezete a helyi labdarugó-sport talpraállítására

Brassó, január 6

Nem első ízben írunk a brassói bírótestület dicseretreméltó buzgalmáról, amely abban nyilvánult, hogy a bírósírtület tervezetek készítésére kérte fel tagjait. A tervezetek a brassói labdarugó-sport fellendítéséről szólnak. A bírósírtület tagjai neki is láttak a munkának és 18 darab alaposan kidolgozott írást készítettek. Ebből a 18 dolgozatról szűrődött le a részletes tervezet, amelyet alant közlünk.

Azonban álljunk meg egy percre. Nem furcsán hangzik, hogy a futballbírák köréből nőnek ki a tervezetek a brassói labdarugás talpraállítására? A bírók dolga lenne ez tulajdonképpen? És mi bai van éppen Brassóban?

Aki csak kicsit érdeklődik a brassói labdarugósport iránt, az tudja jól, hogy itt tényleg különleges helyzet van. A sportszínpadon, valamint a közönség érdeklődése bizony elég gyenge. Még ha azt a természetes okot figyelembe vesszük is, hogy Brassóban hosszabb a tél, mint másutt, s a télsportok a közönség jelentős részét vonzzák — ami különben csak örvendes — a labdarugó-szezon pedig rövidebb, mint más városokban, akkor sem kielégítő a magyar-

A tervezet szövege

1. Az egyesületi vezetők teendői a játékosnevelés gyakorlati és szellemi megoldására:

a) Az intézők kiképzése egy kurzuson át, vizsgáztatással egybekötve.

b) A játékszabályok ismertetése a játékosok előtt a téli szünet alatt.

c) Játékosutánpótlás céljából ifjusági és törpecsapatok megalakítása és a 10 éven aluliak ingyenes beengedése a pályára.

2. Tréning:

a) Az egyesületi vezetők hassanak oda, hogy az első, ifjusági és törpecsapatok hetenként rendszeresen látogassák a szak szerű vezetés alá helyező edzést.

b) Mérkőzések rendezése a kiválóbb belföldi és külföldi csapatokkal (Szezonprogram előző és elképzett).

3. Az egyesületek a téli szünetet rendszeresen klubéletre és összejövetelekre használják ki, amikor is tárgyalják meg

1934. JANUÁR 6-ától az
ASTRA MOZGÓ-banALEXANDRA
NAGYHERCEGNŐ

Szombaton és vasárnap d. e.
nagy ifjusági előadás: szenzációs filmoperett.

A LEGNAGYOBB FILMSZENZÁCIÓ!

A new-yorki Metropolitan Opera és a bécsi Staatsoper világhírű művésznője

JERITZA MÁRIA

szenzációs filmalkításában:

A szövegkönyvet valódi történet nyomán írta H. Sassmann. Eredeti zenéjét szerzette

LEHÁR FERENC

Rendező: WILHELM THIELE. Erofilm!

Többi főszereplők:

Paul Hartmann, Leo Slezak, Szőke Szakáll, Walter Jansen

lőnböző trikóban és harisnyaszárban jelenjenek meg.

A tervezet további részét legközelebb közöljük.

ELHALASZTOTTAK AZ ÚJ SCHULLER-UT
FELAVATÁSÁT

Szombatra, január hatodikára tervezte a Kronstädter Skiverein a Schuller-hegy új családi útjának ünnepélyes felavatását. A kedvezőtlen időjárás, illetve a csekély hó miatt, az avatást és azzal egybekötött szízműsorokat a jövő hétre, január 14-re halasztották el, csak a Kronában tervezett esti összejövetelt tartják meg. Az utatavás programját később közöljük.

SZOLGÁLATOS GYÓGYSZERTÁRAK

Január 6—20-ig a déli, éjjeli és vasárnapi szolgálatot Schneider János „Arany oroszlán” gyógyszerháza, Kapu-utca 21 szám alatt és Căteanu Gheorghe „Csilág” gyógyszerháza, Hosszu-utca 5 szám alatt látják el.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS egységesítő törvénykönyve utasításokkal, román és magyarnyelvű kiadásban megjelent. Fordította Ormai István tanácsos. Ara 35 lej. Pósta szállítással 45 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvtárában.

Apróhirdetések

Szavanként 1 lei, vastag betűvel 2 lej. — Legkisebb hirdetés 20 lej

Atköltozés miatt áruaktáramat kisebbitem. Ha olcsón akar vásárolni, keresse fel üzletemet. Révész József textiltkereskedő, Lensor.

Eladók: Tölgyfa-íróasztal, nagy fotel, függöny rézrudakkal, mosdóasztal, goblenkép és festmények Brassó, Kereszt-utca 1-b, emeletes ház. 161

Elegáns butorozott szobák, penzióval, vagy anélkül, kiadók. Springer-Penzió, Brassó, Jorga-utca 2. I. 183

Két-három elegáns butorozott szoba, fűdősobával, konyhával, azonnalra kiadó. Weissmans mérnök, Jorga-utca 2. I. 184

Házvezetői állást vállalna egyedülálló, 30 éves ur, ki irodai gyakorlatat is rendelkezik. Cim 187. szám alatt a brassói kiadóban. 189

Eladó, esetleg bérbeadó, áthelyezés miatt, holdas jól művelt nemes gyümölcsös, évi 10—15 ezer kg. terméshasználattal, ugyszintén gőz és kádfürdő a város központjában. Sft. Gheorghe, Nagy Elek. 189

Családi ház, üzlethelyiséggel eladó, vagy kiadó. Korcsmának, mészárosnak, vagy fűszernek igen alkalmas. Cim: Gyár-ut 17. 192

1934. január 6-ától bemutatja nagy ujdonságát: **PICCAVER**, a világhírű tenorista a

LUX

MOZGÓ BRASSÓ

„KALAND A LIDÓN”

című filmben

Többi főszereplők: **Nora Gregor** és **Szőke Szakáll**.

Ebben a filmben a közönség a következő slágerdalokban fog gyönyörködni: **Könnyű lovasság** (Leoncavallo), **Matinata**, **O sole mio**.

Vasárnapi lapok

A B. L. VASÁRNAPI MELLEKLETE

Wassermann

Jakob Wassermann, a német nép legnagyobb írója, altaussei villájában újév hajnalán, 61 éves korában meghalt.

Wassermann menekült volt, az új német kormányzati rendszer kikergette őt is a többiekkel együtt. Regényeit, a Fuchs Renátát, a Maurizius-ügyet, az Etzel Andergastot tűzbe hányták Németországban, ott tudniillik nem kereslet a betű manapság.

Wassermann regényei a legnagyszerűbbek közül valók. Az, amit Wassermann alkotott, nem csinálta még utána semmiféle művész, sem festő, sem szobrász, sem költő, senki. Azoknak a bronzbavájt gondolatoknak, azoknak a mélységes szépséggel, határtalan tudással és szeretettel megírt írásoknak nincsen párjuk. Érti ezt mindenki, aki olvassa. Megírt a Wassermann regényeinek a sorai közül az ünnepszag, az, hogy akivel itt találkozunk, valaki olyan, akit talán egy életen

végig nem láthatunk, nem érezhetünk ilyen közel még egyszer. Aki szereti a betűt, nem tud megválni Wassermanntól, ömlő, széles erejétől, vastag, vagy hajszálfinom vonásokban megrajzolt színeitől, alakjaitól. Maradéktalanul, cicomázatlanul él az élet ennek az élő írónak regényeiben. Nem lehet azt elmondani, miféle emlék a Maurizius-ügyben az ártatlanul elítélt fegyenc lelkendező, vagy fáradt beszélgetése a közönyös és mégis lassan kitüzesedő Andergast ügyéssel, nem lehet elmondani, mit érez az ember, ha olvassa, hogy a szinte másfél évtized után kiengedett fegyenc, akinek életét telemoncskolt, televérezte a megölt férfiaság, rájön arra, hogy megöregedett. Minden oldalon egy-két ilyen kép, minden sorban egy élet, közös sors, közös gondolat, az, hogy magyarul, vagy románul, vagy másféle nyelven olvasva, nem akadályoz meg, Wassermann elér mindenkit, megérint minden idegszálat, közönséget talál mindenki, aki tud olvasni.

Lehetne banálításokat mondani, olyanokat, hogy Wassermann regényei halhatatlanok, megmaradnak, de ezeket a jelzőket annyiszor elmondták eddig minden alkalom nélkül, hogy ma már nem lehet ezekről Wassermannra vonatkoztatni. Újféle formában, újféle nyelven, újféle betűvel kellene beszélni Wassermannról, hogy el lehessen mondani a legkisebb részét annak a veszteségnek, amit az ő eltávazása jelent.

Hogy vártuk az Etzel Andergastot, a Maurizius-ügy után és hogy vártuk az Etzel Andergast folytatását, ami nem jöhet el már, sajnos...

Megkoptak azok a mondatok, azok a jelszavak is, amelyek a hitlerista Németországot csepegték. Az újságolvasó már szinte unja a hitleraj támadását, de fel kell lobbantsa ilyenkor a makacs és vaduló gyűlölet tüzlángját a csizmások ellen az, hogy egy-egy helyt látja az ember a Göring szétterpesztett két lábát, Dimitrov előtt, a tárgyalóteremben, ha hallja az ember, hogy Jakob Wassermann, a nagyszerű, a szinte utólrhetetlen elkergették ezek abból a Németországból, amely nyögheti ma az igazságtalanság és a sötétség stráfszekerét, holnap, vagy

Tudományos izgalmak Budapestén

„A székelyek ábécéje, melyet ők fába véstek”

A Magyar Nemzeti Múzeum Csehországból megvásárolta a székely rovásírás eddig legrégebbi emlékét — Az új emlék 200 évvel régebbi a székelyderzsi leletnél — Megfejtették a nagyszentmiklósi aranyelet feliratait is

Iria: KACSÓ SÁNDOR

Kolozsvár, január 6.

Asztalos Miklós dr., a budapesti Magyar Nemzeti Múzeum egyik hivatalnok, akinek a magyar tudományos világ előtt már is igen jó neve van s aki előtt — úgy beszél — egészen sima már az ut az egyetemi magántanárság felé, a karácsonyi ünnepeket Kolozsváron töltötte. Kolozsváron elég sok székely ember van s így nem éppen meglepő, hogy a budapesti vendég az egyik kedélyes délutánon székely többségű társaságba került. Asztalos Miklós dr. kedves ember,

szereti, ha a társaság tagjai is szeretik őt s azért — ha már székelyek közé került — kedveskedni akart a székelyeknek egy olyan tudományos csemege feltalálásával, amely az ő bemondása szerint még Budapestén sem került a tudományos közvélemény asztalára s éppen csak a legbensőbb tudományos körök izlelgetik kellő tisztelettel és némi megilletődöttséggel. Asztalos Miklós dr. nyilván nem számolt azzal, hogy a társaságban egy újságíró is ül, aki az ő bizalmas közléseiből újságba kerülő érdekességet állít

össze majd. Utólag elnézését is kérem ezért, miután azonban székely tudományos érdekességről van szó, jogosnak és indokoltnak érzem azt, hogy a Székelyföld még Budapest előtt értesüljön a dologról.

Ez után a kötelességszerű bevezetés után pedig feltálogom a tudományos csemeget: a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának sikerült megszereznie a székely rovásírás eddig legrégebbi emlékét, amely az ősi székely rovásírás egész ábécéjét tisztán, az ősi rovási módszer minden jellegzetességével adja.

„Alfabetum Siculorum...”

Az, amiért Budapestén egyelőre még bizalmasan kezelik ennek a nagyértékű szerzeménynek az ügyét, kettős okra vezethető vissza. Az egyik ok tisztán tudományos: Akkor kívánják nyilvánosságra hozni, amikor az emlék minden tudományos vonatkozását feldolgozva, kielemezve és alátámasztva tárhatják föl. Erre természetesen idő kell. A másik ok már nem tudományos. Ellenben annál érdekesebb s miután a hallgatást parancsoló aggodalom már jórészt megszűnt, fölösleges is volna tovább rejtékben tartani. Ez a másik ok a vásárlás körülményeire vezethető vissza.

A Magyarország szempontjából annyira értékes emléket ugyanis a Magyar Nemzeti Múzeum a csehektől vette meg. A csehek pedig nem nagyon tudták, hogy milyen értéktől váltak meg, mert — érthetően — tájékozatlanok voltak a székely rovásírás kérdésében s nem nagyon tudták, hogy tulajdonképpen mit is jelent ez a meghatározás: „Alfabetum Siculorum.” Lehet, hogy a szicíliaiakra gondoltak, lehet, hogy valami titkos írásmódra, aminek cseh tudományos szempontból nagy értéke nincs. Így aztán szabályosan meghirdették, hogy az egyik régiség-aukción más régi nyomtatványok mellett eladásra kerül az „Alfabetum Siculorum” is. Ez a hirdetésnek szánt közlés került el Jakubovich Emil dr. muzeumi könyvtárigazgató kezébe. Ő aztán nyomban tudta, hogy miről van szó. Hogyne tudta volna, mikor az utóbbi évek alatt éppen ezzel a kérdéssel foglalkozott és gyönyörű eredményeket ért el! Tessék most elképzelni egy rajongó tudós szorongását! A keze ügyében van valami, ami esetleg új anyagot hoz eddigi kutatásaihoz, esetleg új utat mutat, esetleg... esetleg... ki tudná elsorolni, hogy mennyi tudományos lehetőséget rejt ez az emlék!? A keze ügyében van és mégsem férhet hozzá, mert a magyar állam szegény, nem igen van pénz az ilyesmi megvásárlásához. Aztán azon az aukción esetleg árverés is lesz. Hát ha Olaszország is felfigyel? Hát ha valóban azt hiszik Rómában, hogy valami ősi szicíliai írásmód került elő? Akkor árverezni kezdenek s a dolog még reménytelenebb a magyar tudományos élet számára!

Jakubovich Emil azonban nemcsak tu-

dós, hanem makacs ember is. Elhatározta, hogy az emléket — ha az valóban értékes — mindenáron megszerzi. Megszerzi még az aukció előtt, suttyomban. Anélkül, hogy a csehek az értékeivel tisztában lennének és anélkül, hogy a szicíliaiak felebrednének...

Nem tartozik ide, hogy a lelkes és makacs tudós hogyan vitte keresztül a tervét. Elég annyi, hogy sikerült. Az emlék, amely az eddigi rovásírásos emlékeknek körülbelül 200 esztendővel idősebb, ma már a Magyar Nemzeti Múzeum egyik pánceszekrényében van. Még a pánceszekrénynél is jobban vigyáz azonban rá maga Jakubovich Emil dr.

„A SZÉKELYEK ÁBÉCÉJE, MELYET ŐK FÁBA VÉSNEK...”

Asztalos Miklós dr. látta a nagyértékű „szerzeményt” s így az ő szóbeli ismertetése alapján mi is beszélhetünk, hogy milyen is a székely ábécé, amely annyi nyugtalanságot szerzett Jakubovich Emilnek.

Az emlék egy XV. századbéli nyomtatvány kötéséből került elő. A nyomtatvány bekötésénél ugyanis egy régebbi kódexet használtak fel, illetve a kódexnek azt a hártyalapját, amelyet tudományos körök „szennylapnak” neveznek. Ez a hártyalap megállapíthatóan egyko-

ru azzal a kódexszel, amelyből előkerült, hogy az újabb nyomtatvány bekötésénél tegyen újabb szolgálatot.

A hártyalapra valami régi, régen elporladt humanista tudós az akkor érdekességzámba menő ábécéket jegyezte fel. Itt szerepel például a héber ábécé is. A székely ábécé megnevezése görögül írással — amiből a korra is meglehetősen pontosan lehet következtetni — latin nyelven van a hártyalapon: „Alfabetum Siculorum...” A fölírás alatt pedig a székely rovásírás teljes ábécéje, de még nem a rajzolásához idomult elkerekedő vonalakkal, hanem a fába való rovások egész jellegzetességét megőrizve. A rovásjelek alatt pedig cseh-husztai írásmóddal a jelek hangértéke is megvan.

A régi székely rovásírás ábécéje tehát, amelynek a megfejtésén annakidején az énlakai templomban talált felírás alapján annyit veszködtek, most tisztán, könnyedén, minden gyanút elve kizárva került elő újra. És ez a lelet — mint már említettük — körülbelül 200 évvel korábbi, mint a nemrégiben felfedezett székelyderzsi rovásírásos emlék. Tudományos értéke éppen azért felbecsülhetetlen, eite-kintve attól is, hogy az új lelettel kapcsolatban még egy egész sereg összefüggő tudományos kérdés és vitaanyag világosodik meg.

A nagyszentmiklósi kincsek

Ezzel a felfedezéssel kapcsolatban föltétlenül meg kell említeni, hogy az elmúlt év a székelység szempontjából különben is sok örömdetes tudományos eredményt hozott. Előkerült a „teleki Rudimenta”, amely sokáig a marosvásárhelyi Teleki-Tékában volt, aztán nyomra veszett.

Tudományos szempontból ennél is fontosabb, hogy Németh Gyula egyetemi tanár végre megfejtette a „nagyszentmiklósi kincsek” név alatt ismeretes aranyedények feliratait. Ezeket az arany holmikat hosszú ideig Atilla kincseinek tartották és jelenleg is Bécsben őrzik. Németh Gyula bebizonyította, hogy az edényeken lévő felírások bessenyő nyelven vannak. Érdekes és messzemenő következtetésekre nyújt alkalmat, hogy a be-

senyő ábécé nyolc betűje egyezik a székely rovásírás ábécéjé-nek nyolc betűjével.

FOSZTÓ BÉLA DR. KAPUJA

Még csak egy érdekességet. Asztalos Miklós mesélte el, hogy Jakubovich dr. nak nemrégiben érdekes munkája volt. Fosztó Béla dr. kereste fel egy körben az udvarhelymegyei Erdőfüléről s arra kérte, hogy kapujának felírását rajzolja meg neki székely rovásírással.

Jakubovich dr. teljesítette ezt a kérést és pontos rajzot készített mintának, hogy annak a nyomán Fosztó Béla dr. Erdőfülén rovásírásos felirattal láthassa el a kapuját. Nem tudjuk, hogy elkészült-e Erdőfülén a székely rovásírással megjelölt kapu, ha azonban elkészült, akkor bárki is látja, nyugodt lehet, hogy a kapun lévő furcsa jelek értelmes mondatot takarnak, mert ezeket a jeleket az erre jéghevitatottabb tudós, Jakubovich Emil dr. rajzolta egymás mellé. Azért is jó ezt nyilvánosságra hozni, nehogy 20–30 év múlva valamelyik avatatlan rajongó újabb rovásírási emléket „fedezzen fel” Fosztó Béla dr. addig bizonyára megviselet kapuján.

Kiskarácsonyi világmozaik

Ez az évváltozás igazán drámai volt nemcsak Romániában, hanem világsszerte. Nagykarácsonytól kiskarácsonyig egymást érték az izgalmasabbnál izgalmasabb események, fordulatok. S olyan tempóban, hogy éppen csak tudomásulvételükre volt időnk, jelentőségükre, hátterükre nem bírtunk rácszmélni.

Allítsuk hát meg 10-15 percre ezt az egyre vesztettebbül, káprázatosabban és szédítőbben pörgő kalejdoszkópot s vegyük jobban szemügyre néhány mozaikdarabját. Csak a maguk rendszertelenségében, ahogy éppen beledobálódtak a történesek színes korongjába.

Ime pár jellegzetes és figyelmen kívül maradt esemény-megvilágítás:

Nem csupán itt, Romániában gyúlt meg a kormányzat, — mondjuk — alkotmányos és demokratikus kormányzat baja a terrorista jobboldallal. Csaknem azonos például a helyzet Irországhban.

Január 2-án kezdődött meg a dublini hadbíróság előtt O'Duffy tábornoknak, az iri kékingesnek, az ottani Vaszgárda vezérének a pere. Az a vád ellene, hogy december 9-ikén (ugyanazon a napon, amelyen a minisztertanács nálunk is elhatározta a Vaszgárda feloszlását és betiltását) Ballyshannon városban a titott kék ingbe öltözve, De Valera miniszterelnök meggyilkolására igazított nyílt beszédben. Ezáltal megsértette az alkotmány 2. a) szakaszát, amely mint közbiztonsági törvény (Public Safety Act) ismeretes.

O'Duffy, aki nem sokkal ezelőtt, hogy a kékingesek vezére lett, 10 éven át az ir szabadállam országos rendőrfőkapitánya volt, időközben megszökött s a hadbíróság így távollétében ítélkezik fölötte.

Az örmény Dasnak „mauseristái”, azaz titkos szervezeti tagjai, karácsony éjszakáján mise közben lelőtték Newyorkban érsekiüket, Tourian Leót. Erről röviden már hírt adott a sajtó.

Miért történt a gyilkosság? Az érsek, aki legfőbb papja volt az Amerikában élő s nagyrészt emigráns örményeknek. Roosevelttel egyidejűleg szintén elismerte a szovjetkormányt, amely a történelmi Örményország egy kis maradványát, az eriváni federatív szovjet-köztársaságot uralja.

A Dasnak az örmények 1890-ben alakult nemzeti forradalmi egyesülete. Afajta „maffia”, a cseh értelemben véve. Ennek azonban jóval kevesebb szerencséje volt, mint a cseh maffiának. A Kerensky-forradalom idején, 1917-ben, a győztes antant pártfogásával a Dasnak kikiáltotta Erivánban a „független” Örményországot, amely azonban csak addig létezhetett, amíg Törökország nem végzett a görögökkel, a Szovjet pedig a fehérekkel. Ekkor Kamálék újra rátették kezüket Örményországra, amelynek egy részét csak a szovjet-forradalom mentette meg tőlük. Az ifjútörökök ugyanugy bántak el az örményekkel, mint annakidején a szultán. A hárommilliónyi örményből, aki a háború előtti Törökországban élt, alig maradt meg százezer. A többiből kizel egymillió az eriváni szovjet-köztársaságba menekült át, míg másfélmillió Perzsián és Francia-Szirián keresztül nagyrészt az Egyesült Államokba vándorolt ki.

A Dasnak még most is független örményországról álmadozik. A meggyilkolt érsek és nagyszámú hívei ezzel szemben úgy találták, hogy az örmények élete a Szovjet alatt mégis jobb, mint a pusztulás a török kemalista diktatúra nacionalizmusában. Ezért a felismerésért lakott életével Tourian érsek, aki különben három évized óta odaadással, sőt önfeláldozással szolgálta az örmény ügyet. A törökök többször letartóztatták, sőt amikor Kemál serege a görögöktől visszafoglalta s leégette Szmyrnát, majdnem megölték. Mindössze 53 éves korában ölte meg az öt mauserista, akik szerdán kerültek a newyorki bíróság elé.

Nem érdektelen, hogy a Szovjet elismerése miatt azon a karácsonyon gyilkolták meg a harcos örmény érseket, amelyen Moszkvában a bolsevik-forradalom óta először engedték meg a karácsonyfarusítást. Különösen a külföldieket kiszolgáló üzletekben vásárolni lehetett mindenféle karácsonyfa-díszet is.

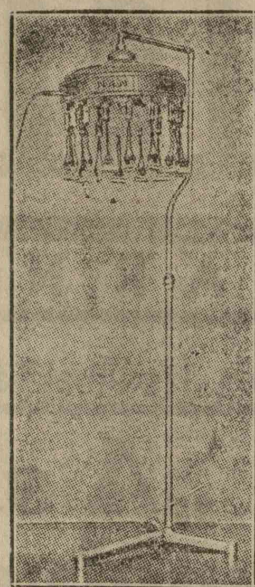
Az angol sajtó jelentései szerint Moszkvában a szovjeturalom óta most volt a legelevenebb karácsony és Szilveszter. Minden alkalmi áru elkelt az üzletekből.

A Dalai Láva halálát is csak szűkszavúan jelentették a távirati irodák. Pedig ennek az eseménynek nagy jelentősége van az ázsiai politika szempontjából. A

Dalai Láva személyében a buddhisták pápája halt meg s egy, a fontos Tibet ura.

„Öszentsége” Ngavang Lopsang Tub-Dan Gyatso, a tizenharmadik Dalai Láva volt s mint Buddha megtestesülése, évszázadok óta legerősebb kezű uralkodója volt Tibetnek, a „világ tetejé”-nek, ahogyan ezt a sötét, a Himalája tövében fekvő országot nevezik. Tub-Dan 1876-ban született s amikor 1894-ben nagykoru lett, szembetalálta magát az apátok évszázados régens-uralmával, a kínai alkirályal, a cári Oroszországgal és az angol birodalom fojtogató befolyásával. De sikerült megkaparintania a „szent pecsétet”, amely Tibetben a hatalmat jelenti s letartóztatta a régens-tanácsot. A fiatal Dalai ezután hamarosan kisémmizte a Tibet ügyeibe való beleszólásból a kínai alkirályt is.

Alig uralkodott tíz évet, amikor az angolok Indiából az ugynevezett Youngshuband (magyarul „ifjú férj”-et jelent ez a történelmi angol családnév) expedícióval behatoltak Tibetbe és Lhasába, a fővárosba, sarcot vetettek ki az országra s az 1904-beli egyezményvel szabad kereskedelmet kötöttek ki maguknak. A Dalai Lámának, Tub-Dannak, Mongoliába kellett szökönie, ahol öt évig élt száműzetésben. A kínaiak többször felszólították, térjen vissza Lhasába, amit 1910-ben meg is tett, de a kínaiak karjaiból az angolokéba vetette magát s Indiába menekült. Ott lord Mintó-val, az angol alkirályal tartatta ki magát, majd amikor 1911-ben

Kedvező fizetési feltételek.

Az egész világon elterjedt és elismert, legújabb és legújabb tökéletesítésekkel ellátott híres

„NAM” AUSZTRIA

márkájú

örökhullám apparátusok

kaphatók a romániai és bulgáriai vezérképviseletnél és iktérakatnál:

PARFUMERIA „LILAS”

București, Str. Smârdan 37. Telef. 3/78-53.

Nagy raktár: örökhullám-apparátus alkatrészekben és oldatokban, fodrászati berendezésekben és mindenféle fodrászati cikkekben, valamint villamos apparátusokban. Kiváncra árjegyzéket küldünk! Az ország minden részébe szállítunk.

kitört a kínai forradalom és a tibetiek, kihasználva a zűrzavart, kiűzték őket, a Dalai ismét visszament a világ tetejének fővárosába s azóta angol gyámság alatt uralkodott. A lhásai angol helytartó 1924-ben rávette a nagy Dalai-t, hogy járuljon hozzá a telefon bevezetéséhez, ami meg is történt. A „tiltott város”, Lhasa, Indián át belekapcsolódott a világha.

Ennek ellenére Tibet másfélmilliónyi népét az angol fegyvereken kívül még mindig ugyanazok a szokások, babonák és „rossz szellemek” uralják, mint 12 évszázaddal ezelőtt. A felnőtt tibetiek egy-

ötöde buddhista szerzetes.

Tub-Dannal kihalt az utolsó Dalai Láva, Buddha utolsó megtestesülése, mert a jóslat szerint csak tizenhárom Dalai Láva lehetett s ő volt a tizenharmadik.

A „világ tetejéért” újabbán már csak az angolok és a kínaiak versengenek. Oroszországot egyelőre nem érdekli Tibet, amely részben kulcsa Indiának és Délkínának.

Az újév tehát már Dalai Láva nélkül kezdődött meg. Buddha már nem testésül meg többé. Mi lesz velünk?!

Kőrösi Sándor

Frigyes Marcel:

AZ ÁGY...

Az ágy, amit én láttam
kint, a bus nyomortanyán,
szennyes, elárvult rongyokat
hordott magán.

Csak pár éve még, hogy büszkén,
fényesen,
fehér ölen két embert ringatott,
a férfi átölelte nőjét
s ő csendesen sóhajtozott.

A férfi gyárba járt s korán reggel
fürgőn kiugrott belőle,
az asszony lustán nyújtózkodott,
de felkelt, hogy egyen a férje.

Egy nap az asszony elnehezült lesttel
rémesen sikoltozott,

az ágyban már hárman feküdtek
s a férfi nem dolgozott.

A gyár leállt, a férfi fát vág
és zsákot hord, mert enni kell,
az asszony mos és minden évben
többjűk lett egy gyerekkel.

Mennyien vannak, kik vágnák a fát!
de kevés a fa és sok a tenyér,
a butorok mind utra keltek,
mert élni kell, mert kellett a kenyér.

Csak az ágy maradt ároán, kopottan,
az ágy, amit én láttam
ott kint, a bus nyomortanyán
s szennyes, elárvult rongyokat
hordott magán.

Nagyon enyhe lesz a január

Májusban, júniusban és júliusban hóhullámok lesznek — mondja Hankó professzor

Hankó Márton nyug. főreáliskolai tanár, a fiúmei tengerészeti akadémia volt tanára, ki most Pécssett lakik, teljes életében folyamatosan tanulmányozta a csillagászatot és a meteorológiát. Feltűnt neki, hogy az időjárás egyik módszere sem vált be.

Hankó tanár sok kutatás után arra az elvileg kimondhatatlanul fontos álláspontjára jutott, hogy az égi testek okozzák a Föld rengéseit, nemcsak a Mars bolygó, hanem minden más bolygó, továbbá a Nap és a Hold is. Tanulmányai alapján Hankó eleinte csak a maga számára jóslta meg a Föld rengéseit. Később azonban már a nyilvánosság elé lépett és 1930 november és 1931 január között 20 földrengést volt képes jóslni, 7-10 nappal előre.

Az időjárás, tengerjárás, földrengések, vulkáni kitérések okát magyarázó eddigi tanok tarthatatlanok. Hanem az asztrológia egyes helyes nézeteinek tekintetbevételével (e tan sok része hibás és tarthatatlan)

hosszu lejárata, akár több száz évre szóló időjárás prognózisa és részben a földrengés prognózisa is nem tartoznak többé az utópiák közé.

Hankó összehasonlította egyrészt az elmúlt 50 évben a Földünkön tapasztalt nagy földrengéseket, viharokat és rendkívüli időjárást az eseményekkel egy időben a Földre ható égitestek állásával és itt bizonyos törvényszerűségeket volt képes megállapítani. E törvényekből előre mondhatott bizonyos válságokat a Föld felületén, amelyek teljesen beváltak. Ilyen módon előre mondott rettentő viharokat, hófúvásokat és nagy hideget

1933 december 30-ika és 1934 január 6-ika között.

Min is alapszik Hankó szerint a bolygók behatása a Földre? Egy gyermek nem képes egy 100 kgr.-nyi vasgolyót felemelni. De, ha oldalt meglöki, a gyermek könnyen mozdíthatja meg a golyót. Így Hankó szerint a bolygók hatásukat legkönnyebben oldalt, azaz a látóhatár felől gyakorolhatják. Már most a Föld felületén van a légkör és a tengerek alatti könnyen mozgatható tömegek. Ezekre gyakorolják a bolygók mintegy tolvaj vagy szívó hatásukat. A bolygók állása szerint — vagy együtt működnek, ha egy sorban állanak, vagy egymás hatását legyengítik — történik a légkör és a tengerek könnyen eltolható tömegei-

nek eltolódása. A következmények szárazföldi és tengeri viharok lesznek. A Föld felülete nem egészen szilárd, hanem porhanyós. Ha már most pár bolygó együtt vonzza — mondhatnók azt is, hogy szívja — a porhanyós földfelületet, ez megmozdul és eredménye földrengés lesz.

Az időjóslás most már úgy történik, hogy Hankó tanár kiszámítja, hol és mikor állanak a bolygók úgy, hogy egyesült erővel működnek Földünknek egyes bizonyos pontjaira. Ott lesz a Föld felületének anyaga szerint vagy szárazföldi vagy tengeri vihar, vagy földrengés.

Igy Hankó tanár előre mondja 1934 minden havára a hőmérsékleti viszonyokat, pl. hogy

1934 január hava enyhe lesz, különösen közepe körül. Előre mond hóhullámokat 1934 május, június és július havára. Ellenben 1935 nyara hűvös lesz.

E zseniális tudós bepillant a század legkésőbbi éveibe. Eppen így jósl Hankó tanár földrengéseket, hónapokra és napra meghatározza őket, sőt azt is, hogy mikor lesznek földrengések ez évszázad végén.

Mindezeket pedig nem találomra mondja el, hanem a legszigorubb logikával, mindig támaszkodván a csillagászat törvényeire. Mindez pedig elolvasható a 102 lapot átölelő „Asztrometeorológia és Asztroszeizmológia” című kis könyvében, amely nála kapható Pécssett (Losonc utca 11/a.) Mindenkit meggyőző módon mondja el a nagy magyar tudós az alapirányokat, amelyeknek megértéséhez csak annyi fizikai és csillagászati ismeret kell, amit mindenki a középiskolában szerzett meg.

R. B.

Ha butorait tőlünk vásárolja, 3 előnye van:

1. Minőségben elsőrendűt kap!
2. OTTHONA IZLÉSES lesz!
3. Kézpénzért nagyon olcsón és hitelben is nagyon kedvező feltételek mellett vásárolhat!

SZÉKELY és RÉTI BUTORGYÁR

R-T.

MAROSVÁSÁRHELY * BUKAREST * BRASSÓ

Bridzs — a modern tömegszennvedély

10 millió ember 3 trillió év alatt játszhatja le a bridzsjáték összes lehetőségeit

Plasztikus példák a világ legnépszerűbb szellemi sportjáról

A bridzsjáték ma már túlnőtte egy közönséges kártyajáték kereteit és nemcsak, hogy hatalmas tömegek szellemi sportja lett, hanem valóságos művészetté fejlődött. Igen: a bridzsnek is vannak sztárjai, primadonnái és professzionistái, elmélete pedig sokszáz kötetes könyvtárt tesz ki. Nem túlzás tehát azt állítani, hogy a bridzsjáték mai formájában a népszerűséget tekintve, kenterben veri a sakkot és egy-egy nemzetközi verseny eredményeit millió és millió ember lesi izgatottan. Lasker, a sakkozás világajnoka, amíg megismerte a bridzsjáték lényegét, hűtlen lett a 64 kockás mezőnyhöz és szenvedélyes bridzsjátékos lett. És bár a jó játékosok közé számít, közel sem tudta elérni azt az előkelő pozíciót a ranglistán, mint korábbi metier-jében.

AZ AUCTIONTÓL — CULBERSTONIG

Kezdetben volt a bridzsjáték auction-formációja s ez igen hosszú multra tekinthet vissza. Angliában már e század elején kultiválták s a játék történelme szerint a whist-játék tekinthető a bridzs egyenes ősnének. Az auction sokáig tartotta magát, de nem tudott nagy tért hódítani, mivel a szabályai és írásmódjai meglehetősen szürkék és egyhangúvá tették a játékot. A háború alatt azután Angliában megszületett a modern bridzs, melyet általában plafond vagy contract-bridzsnek neveznek a játékosok. Ez fordalmi újítás volt és alapjaiban döntötte meg a játék lényegét: a licit-et és az írásmódot. Innen aztán már mérföldes eszmák haladt a bridzs. A londoni Portland-Club 1924-ben ismét új írásmódot kreált, Amerikában pedig Vanderbilt hozott új konvenciókkal új lehetőségeket a játékba. 1928-ban pedig ugyancsak Londonban egy nemzetközi verseny alkalmával új, ugynevezett internacionális írásmódot állapítottak meg. Amerikában pedig ugyanakkor egy, illetve két új bridzsállást lépett a porondra: Mr. és Mrs. Culberston, akik egyéni elgondolásuk szerint teljesen új szerű licit-elméletet állítottak fel s hogy licit-jük helyességét bebizonyítsák, hatalmas pénztételekkel biztosított versenyekre hívták ki a világ számottevő bridzs-játékosait.

Culberstonék sok győzelmet arattak, de megtörtént az is, hogy alaposan elpárbolták őket. (London.) Ez a Culbertson-pár kontra bridzsvilág harc két pártra osztotta a játékosok hatalmas táborát s most az a helyzet, hogy vannak, akik esküsznek a Culberston-teóriára és vannak esküdt ellenségei is. Így pl. a világviszonylatban is számottevő Frischauer Zimmer csapat a Culberston-ellenzékhez tartozik, míg pl. a híres holland Goutschmid-fivérek Culberston-pártiak. A magyarok viszont, akik eddigi eredményeik alapján klasszisok, igen okosan oldották meg ezt a problémát: elfogadták Culberston egyes tételeit s azt összekombinálták saját bevált licit-szisztémájukkal és megteremtették a speciális magyar iskolát.

MIÉRT NEM UNALMAS A BRIDZS?

A kívülről, akik nem játszanak, aligha tudják megérteni, hogy vannak emberek, akik éveken keresztül napi 6 meg 8 órát töltenek a bridzs-asztalnál és laikusok bizony sokszor az unalom vádjával illetik a bridzsjátékot. Ez alapelvű vád, mert nincs a világban még egy olyan játék, aminek annyi változata volna, mint éppen ennek. Egy bécsi bridzs-játékos ki is számította a játék összes változatainak a számát. Eszerint a matematikai forma a következő:

54!

(131)!

Körülményesebben ez a tétel így fest:

 $1 \times 2 \times 3 \times 4 \times 5 \times \dots \times 54$ $(1 \times 2 \times 3 \times \dots \times 13) \times (1 \times 2 \times 3 \times \dots \times 13) \times (1 \times 2 \times 3 \times \dots \times 13) \times (1 \times 2 \times 3 \times \dots \times 13) \times$

Amint a fenti képletből is kitünik, asztronómiai számítási műveletről van szó, amit az alanti végeredmény is igazol. A végösszege ennek a komplikált számítási műveletnek ugyanis:

153 531259 484828 924105 897553 280000

Tehát kb. 150 quintillió, de akkor már

elengedtünk 3 és fél quintilliót a kerekesség kedvéért.

Ez a fantasztikus, 33 jegyű szám foglalta magában a bridzs valamennyi kártyaelosztási lehetőségét.

Nézzük csak, mit jelentene a gyakorlatban, ha meg akarnók valósítani ennek a majdnem kifejezhetetlenül rengeteg elosztásnak a tényleges demonstrációját:

Tegyük fel, hogy az egész emberiség semmi mást nem csinálna, mint bridzselne. Éveken át, a nap minden 24 órájában a földön élő 2 milliárd ember, tehát gyerekek, csecsemők, aggastyánok, eszkimók, zulu kafferek, hottentótták, botokundok és mindenki, aki él és mozog... A katonák a kaszárnyákban, a diplomaták Genfben, munkások, polgárok, képviselők és a koncentrációs táborok lakói ülnének valamennyien bridzsasztalnál.

Az eredmény 500 millió komplett parti. Vegyük már most, hogy egy-egy játék a szokásos utólagos megbeszélésekkel és obligát partnersértegetéssel 5 és

egyegyed percig tart, úgy — mivel egy évben 525.000 perc van — egy esztendő alatt pontosan 100.000 játékot lehetne lebonyolítani egy asztalnál. Az egész emberiség tehát szünet nélküli játéknál 50 billió partit játszhatna évente.

A bridzs összes lehetségeinek megjatszása tehát még 2 milliárd embernek is 3 trillió évébe kerülne.

De mivel az emberiségnek csupán két-századrésze — kb. 10 millió — játszik bridzset és ezek is legfeljebb a nap egyötöd részén játszanak, ezt a 3 trillió évet még 1000-rel kell megszoroznunk, hogy a bridzsosztások lehetőségeinek „reális” számát megkapjuk.

Mindent egybevetve, a matematika szerint 3000 trillió évig tartana, amíg az összes lehetőségek ki volnának merítve.

Ez a matematikai játék is mutatja, hogy mennyire változatos a bridzs és miért tud napról-napra újabb híveket szerezni magának. S. M.

Forró gőzzel, mérges gázzal és árvízzel védi pénzét a Wallstreet

Ötezer fegyveres katona és 14 ezer revolveres a második védelmi vonal

Newyork, december 10.

Egy most megjelent statisztikából kitűnik, hogy a City szolgálatában nem kevesebb, mint

ötezer elsőrangban felfegyverzett, állandóan éles töltsékekkel felszerelt katona áll,

kizárólag annak az óriási tőkének biztosítására, amely a Wallstreet védelmét látja el. Mindenkinél, aki ebbe a gárdába be akar kerülni, igazolnia kell külön bizottság előtt, hogy kitűnő lővész és hogy a legmodernebb fegyverek kezeléséhez, legújabbban a könnyűfakasztó és egyéb hasonló bombák alkalmazásához ért.

Felváltva vannak szolgálatban és életük nagyrészt földalatti termekben, légtorlókban töltik.

Időnként egészen különleges, ugynevezett newyorki manővereket tartanak, amelyeknél a feltevés mindig az, hogy valamilyen banditacsoport támadóan lép

fel és hatalmába akarja keríteni a kincseket. Az illető manővertelep azután úgy építik fel, hogy mindig más és más csoportja a tekintetbe jövő épületeknek a támadás célpontja. Az „aktív” védőcsapaton kívül

még 14.000 férfinak és nőnek van a Wallstreet-negyedben fegyverviselési engedélye.

Mindezekon túl azonban azok a bankok és vállalatok, amelyeknek van mit veszteni, egyéb meglepetésekkel is kedveskednek az esetleges betörőknek. Így egy-egy pénzörző pince vízzel telik meg, mihelyt jogosulatlanok benyomulni próbálnak, más pincékben a mit sem sejtő betörő a küszöb átlépésével vagy átugrásával mérges gázokat tartalmazó üvegeket tör el, amelynek áldozatul esnek. Ismét egy másik értékörző pince a betörőket forró gőzzel fogadja.

Az élő védőcsővény tulajdonképpen a legkisebb szerepet játssza.

ANYANYELVÜNK

Antonie Meillet, a College de France tanárja, nemrégiben kiadott egy könyvet, melynek végén egyik tanítványa, L. Tesniere, a strassburgi egyetem magántanára, francia adatok alapján kimutatást közöl arról, hogy a világ különböző nyelveit hányan beszélék.

E kimutatás szerint a mai Európában 120 élő nyelv van. Itt a mi nyelvünk, a magyar, a 11-ik helyre kerül, megelőzve beszéltség tekintetében a cseh és morvát (együtt), a görögöt, a fehérorszt, a svédet, a katalánt, a bolgárt, a dánt, a finnet, a norvégot, a tótót, a törököt, az albánt stb.

Ugyancsak e kimutatás szerint ma 1500féle nyelvet beszél az az 1800 millió ember, aki a föld hátán él. Itt a 29-ik hely illeti meg a magyart. Ha tehát egyszer felsorakoznának a világ különböző népei a nyelvük szerint csoportosulva, más és más zászlók alatt, akkor nekünk ebben a titáni seregletben valahol elől kellene kereshnünk a 29-ik zászlót.

Egy nyelv értékét azonban nem az elterjedtsége mutatja. A tudományos feljegyzés szerint nincs semmiféle rangkülönbség a nyelvek között. Minden nyelv a természet, az emberi lélek csodálatos műve. Valamennyit egyformán becsüljük. Nem hirdetjük, hogy a miénk a leg szebb és legkülönb. Dicséretnek ez talán sok volna, talán kevés.

Édesanyánkról se mondjuk, hogy ő a legszebb asszony minden asszonyok között. Nem mérjük sem a szépségversenyek győzteseihez, sem a mozcisillagokhoz. Ez illetlenség volna és izléstelenség.

Egyszerűen azt mondjuk róla, hogy ő az egyetlen, ő a mi édesanyánk s ezért szeretjük őt.

Ezt a szép, megkapó előszót írta Kosztolányi Dezső a helyres és tiszta magyaroságnak ahhoz a nagyrészt általa szerkesztett kézikönyvéhez, amely „Anyanyelvünk” címen a brassói ÁGISZ (Általános Gazdasági Szövetkezet) közművelődési szakosztályának a kiadásában február első felében jelenik meg s amelyet a szakosztály megbízásából Kacsó Sándor, Körösi-Krizsán Sándor, Szécsi Sándor és Székely Géza egészítették ki az erdélyi kívánalmaknak megfelelőleg. Ezt a közel 200 oldalas könyvecskét meg kell szereznie mindenkinek, aki szereti és ápolni, művelni akarja édes anyanyelvét, amelynek virágos kertjét kisebbségi sorsunkban mindjobbban ellepi a gyom. Nemcsak a lelkészek, tanítók és az öntudatos magyar ifjúság, hanem egyetlen gondos magyar szülő sem nélkülözheti a szép és jó magyarságnak ezt a gondosan megszerkesztett, izléses kiállítású kézikönyvét. Valóságos kis bibliája, katekizmusa ez anyanyelvünk tisztogatásának, gondozásának.

EZEN TABLETTÁK

NEURALGINE

JURIST

megrúntetik a leghevesebb fejfájást

A könyv bolti ára 35 lej lesz, előfizetésben azonban csak 25 lej. Aki tehát már most, legkésőbb február 10-ig megrende-
li s akár bélyegben is beküldi a 25 lejt Kacsó Sándor, vagy Körösi-Krizsán Sándor címére a Brassói Lapok szerkesztőségébe, jóval jutányosabban jut hozzá ehhez az örökértékű műhöz, amelynek nem szabad hiányoznia egyetlen művelt magyar könyvei közül sem. Lelkészek, tanítók, egyesületek, olvasóköri s mindenki, aki szívén viseli a tiszta és romlatlan magyar beszéd és írás ügyét, kérjen előfizetési ívet s lehetőleg csoportosan fizessen elő az „Anyanyelvünk”-re.

HERPEZ, EGZEMA, REUMA, KÖSZVÉNY FAJDALMAI

LÁBBAJ, GÖRCSÉR, FLÉBIT.

Hogyan lehet a bőrt megújítani?

Ugyanezt kérdezik mindazok a szerencsétlenek, akiket megáldott a bőrbaj s amelyek következményeitől, borzalmaitól még a legjobb orvosok igénybevételével sem tudnak menekülni.

De mindazok, akik a RICHELET VERTISZTITÓ-hoz (DÉPURATIF RICHELET) folyamodnak, megadják rá a meggyőző feleletet.

Elmondhatják, hogy a vér eme felfrissító csodaterve szerez egyidejűleg a bőr megújítását hozza magával, amelyet egészségessé tesz még a legelrontabb elemekben is.

A RICHELET VERTISZTITÓ (DÉPURATIF RICHELET) megszabadítja a szervezetet a mérges anyagoktól, szabadabbá teszi a vérkeringést s fehér sejtek megtisztítása által, megelőzve a szövetképződési folyamatot, új bőrfelületet ad, anélkül, hogy valami nyomot hagyna maga után.

Rendkívüli ereje hozza magával, hogy a gyógykezelésben ez a szer képezi a tipikus gyógymódot a következő bajoknál: artritikus köszvény, reuma, érelmeszesedés, gőrcsér, flébit, tályog, érdaganat, idegtájdalom.

Győzedelmeskedik a legkétségbeesettebb bajokon. Hatását, gyógyítóerejét megérezni az élet forrásáig.

Minden átvéghez ismerető könyvecskét mellékelünk. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban. Laboratórius L. RICHELET din Sedan, 6. Rue Belfort, Bayonne (Franciaország). Romániai vezérképviselő: Jules DILLAN Bukarest, 4. Strada Pitar Moș.

ERDELYI ÁGNES:

Anyó és az Ismeretlen – Háboru

Az erdő ezüst hangon rázta a fagyott galyakat és a decemberi hold kékre fagyott az égen. Kék volt a levegő, a töretlen hó, kék volt a téli erdő és kék volt az éjszaka. Kemény, acélkék. Kék volt a kicsi ház is az erdő szélén. Ugy nézett ki kis ferde tetejével, mint valami kíváncsi állat, amely idáig merészkedett, de a nagy erdő előtt megtorpant és csak a szemeit meresztette a sűrű felé.

Ez a nagy fehér békesség azonban csak látszólagos volt. 1917-et irtak, a faluban jóformán csak az asszonyok és gyerekek maradtak. A férfiak, a nevetőszemű szélesválluak, a csontos gondbarázdáltak, sőt később a deresfejük is, elmentek mind a hegyeken tulra. Vitték őket.

Az asszonyok faluja hát várt. Előbb türelemmel, aztán zugolódással. Rózsaszínű tábori lapokat vártak, de az embereket szerették volna. Sokan voltak, akik már tudták, hogy hiába várnak. A földet sirtak az erős kézzel vezetett ekék után, az asszonyok ölelés után és mindnyájan sirtak a nyomorúságtól.

Néha mégis haza került egy-egy a hegyentuli emberekből. De akkor a sírás még nagyobb lett, mert fél karral, vagy karok nélkül nem lehetett szántani, a kifolyt szem nem látta az azóta világra-vedt gyereket és lábnélküli törzzsel nem lehetett a lányok után járni. Így az asszonyok falujából lassan az asszonyok és nyomorékok faluja lett.

De ezt a sok fekete bánatot most fehérre havazta a tél.

A kis ház ablakán keresztül apró öreg-asszony csodálkozott a hóra, nagykendőt kerített a nyakába és elindult a falu felé. Olyan volt szapora lépteivel, görnyedt, fekete alakjával, mintha a mesék anyókját rajzolta volna fel egy nagy kéz a hőmező lapjára.

Anyóka türelmetlen volt. Kora reggel sietett a posta felé ma is, mint minden nap három hete már, hiába. Anyókanak legényfia volt a háboruban, elvitték a hegyeken tulra és Anyóka nem vigyázhatott rá. Imádkozott és várt. Aztán várt és imádkozott. Aztán újra imádkozott és újra várt. Mit tehetett egy anyóka egy erdőszéli kis házban? Ugyanezt tették a többi anyókák is a Rajna mellett, a Szajna partján, az olasz partokon és az Ural mentén is.

A falu lejtős főuccáján gyerekek szánkóztak, hógolyóztak, piros pofácskájukból életet nevetett fényes egérszemük. De Anyó nem látta őket. Semmi nem látott azon a tábori lapon kívül, melyen, három hete már, a fia írta, hogy szabadságot kapott és hazajön. Azóta semmi hírt nem kapott felőle. Nem jött és nem írt. Minden nap lejött a postára, minden nap úgy főzte az ebédet, hogy hazajön...

A posta előtt megállt egy pillanatra, várt, de aztán hirtelen elszánással benyitott.

Semmi. Letörtén és fáradtan vánszorgott haza. Az aggodalom belerontotta magát a vérbe és nem hagyta nyugodni. Kétszer annyi idő alatt ért fel a házhoz, mint ahogy lefelé szaladt. Lépte egyszerre öregeken csoszogók lettek.

Benyitotta az ajtót. A kemencében még parázs pislákol, rőzsét dobott rá. Megifjodottan csapott föl a hamvadó tűz és pattogásával betöltötte a konyhát. Lustán nyújtózva macska kényeskedett elő a padkáról, a lábához dörzsölődött. A szobában, amely tiszta volt és hideg, gordonka hangon kilencet ütött egy régi óra.

Az ablak a hegyek felé nézett. A hegyeken túl, nem is messzire, már front volt. Néha csendes éjszakákon, úgy tűnt Anyónak, hogy hallja a bombák robbanását, gépfegyverek kattogását, emberi ordítást, halálos vonítását a srappelleknek, de ez csak képzelődés volt. A fák sirtak és nyögték a telet, az erdők sóhajtottak csak az északi szélben. den.

Barátságtalan és borus volt ma minden.

Anyó a fiura gondolt. Vajjon, hol lehet most?

Olyan bizonytalan és borzasztó volt, hogy nem tudta a gondolataival merre keresse. Talán egy kórházban fekszik lázban, nyomorultán, vagy a lövészárkok haláltornácán áll őrt puskával a vállán és melegen fúj az ujjaira? Az is lehet, hogy elfogták és idegen katonák lökdö-

sik maguk előtt a hóban messzi fogolytáborok felé...

Kint egyre sűrűbb lett a köd, amely mint egy neszfogó szőnyeg, süket csön-

*

A repülőgép berregése furcsán szaggatott volt, hol mélyen leereszkedett, hol hirtelen orrával fölfelé lendült. A pilóta tájékozódni próbált, de nem tudott a ködből kikerülni, úgy vette körül, mint ha vattába csomagolták volna. Fogalma sem volt, merre van. Már pár órája bolyongott a felhők között fáradtan a hidegtől, elcsigázva és úgy érezte, mindig messzebb kerül az orosz hadállásoktól.

Keze gémberegetten kapaszkodott a volánba, félig öntudatlan volt már és a köd, ez az alattomos ellenség, nem akart kitisztulni. Attól félt, hogy majd az ellenséges zóna fölött fog ki a benzín motorjából és pont a karjaikba szalad.

Szemei minduntalan becsukódtak. Hiába próbált küzdeni a kimerültség ellen. Tudta, ha elalszik, az a halál. A halál, melyet annyiszor dobált le unottan és

Gagy László (Marosvásárhely):

Mit hozzak neked?

Csillogó harmatot hoznék neked,
titkos éjszakák drágagyöngyét.
Kinevetnéd:

„csak víz a harmat.”

Virágot hoznék, gyémántlevelűt.
Az Isten lelke minden virág.
Kikacagnád:

„csak muló növény.”

Szívemet hoznám: harang a szívem,
angyal huzza rubint-kötelét...
Kinevetnéd:

„csak egy husdarab.”

Mit hozzak neked, ha minden titok
gyönyörű vers lesz kék szememben
s benne minden
csak szürke próza?

Arató András:

Szép vagy...

Nézz rám,
Szemedből tengerszemek kékje szédit.
Nézz rám,
Arcodon hamvas hajnal pirja szépit.

Vágyad:
Egy fésző szírom sikoltása,
Vágyad:
Egy szimfónia csoda mása.

Tested:
A habzirének agát teste,
Tested:
A mámor-forrás (minden este.)

Szép vagy:
A hajkoronád csodás kegyeszer,
Szép vagy:
És nem is értem, miért nem tetszel...

undorral gépéről a lövészárkok közé. Cívilben lakatos volt, fiatal menyasszonya várta, maga sem sejtette, mit keres itt a levegőben és hajigál bombákat emberekre, akiket soha nem látott...

Az életűstön megegyeser fölírta. Az iránytű állásából arra következtetett, hogy valahol a Kárpátok felett lehet. Nem tudta elhinni, hogy ilyen messzire került...

...a motor berregése örült kaósszá zavarodott agyában, fázott és kimerült volt. Ugy látszik, elaludt, mert hirtelen borzasztó rémülettel arra eszmélt, hogy a gép sülyed. Minden idegszálaban érezte az esés rémületét, megbé-nult, aztán fölsikoltott, a volán után kapott, rángatott ész nélkül fogantyukat, rángatott, de hiába: a benzintartály üres! A sülyedés zuhanássá fokozódott. Borzasztó recsegést, ropogást hallott még, de már valahonnan messziről... éles fájdalom szakított belé, aztán minden elfekedetett előtte.

*

Tompa kábultság nyugozta le öntudatát, feldoklott, nagy hullámokból akart kiemelkedni, de a hullámok újra és újra ácsaptak a feje fölött...

Karjába irtózatossá fájdalom harap. Kinyitja a szemét, pillantása egy öreg-asszonyra esik, aki szánó szeretettel néz rá és lefogja hadonászó, sajtó karját.

Lassan emlékezni kezd. Lezuhant és eszméletét veszítette. Sírní szeretett volna az örömtől, hogy szobában van, tiszta ágyban, öregasszony néz rá anyás szemmel és él...

Kérdezősködni akart, de az Anyó arcán látja, hogy egy szavát sem érti. Vala-

mi furcsa meleg szaladt föl a torkában, a hangja gurgulázva elakadt, köhögni kezdett, feldokolni... a száján vér buggyant sötétpirosan, a kezeivel kalimpált, aztán hirtelen nagyon nyugodt lett, ünnepélyes mereven nyújtózott és az idegennyelvű kérdés, hogy hol van, hogy került ide, örök nyitottan ottmaradt függve a levegőben.

Anyó rémülten hajolt fölé. Kitágult szemekkel nézte a gyanus, nyugodt arcot és reszketve nyult a tükörért, hogy szája elé téve lássa, befutja-e még az élet párája. Tétova kezei azonban elejtették a tükröt. Az hangos csörömpöléssel esett a köre és pozdorjává törött. Keresztet vetett! Rossz jel. Szerencsétlenség...

Összeszedte magát, kezét rátette az ismeretlen katona szívére, amely többé nem gazdagítja a világmindenség ritmusát dobogásával. Letörülte szájáról a kibuggyant vért. Ünnepélyes mozdulatokkal gyertyát gyújtott és kétoldalt a feje mellé tette. Kimerülten leült és nézte. Csapzott szőke haja a homlokába hullt, kiugró pofacsontjait kiverte a többnapos szakáll és öregebbnek mutatta, pedig nem lehetett több huszonöt évesnél. Csak most kezdte megérteni, hogy halott. Végérvényesen, megmásíthatatlanul. Pár nap múlva férgek prédája...

Reggel be kell jelenteni a községhezán és eltemettetni... Itt fekszik, idegen országban, idegen házban egy halott, valahol egy öregasszony aggódik érte, csókkal engedte el és hazavárja. Egy leány vágyódik karja szorítására, gyerekek akartak születni, munkák elvégződni általa, de elvitték, gyilkost csináltak belőle és most halott. Kinek használt a halá-

sirt szemére és megkönnyebbülten felsőhajtott...

Látom, tudja már néném! Bizony, nagy csapás ez, de mit tehetünk. A haza mindenkitől megköveteli a mag áldozatát...

Anyó zavarodottan hallgat. Haza... csapás... áldozat... kiről beszél a jegyző ur?... én annak a szegény muszka fiunak a halálát jöttem bejelenteni, instállom...

A jegyzőn látszik, hogy szívesebben volna bárhol most, de beszélnie kell. A hangja ünnepélyesen kenetes lesz. Azt hittem, néném már tudja... tegnap délután jött a hivatalos jelentés, hogy a fia egy orosz repülőátadás alkalmával hősi halált halt.

Várja a zivatart, a sikongást, a fájdalmat zuhatagát, de Anyó hallgat. Üresen, értelem nélkül kopognak fülébe a szavak. Olyan ez, mintha egy agyonvert ember hullájára még egy párat fejszefókával ütötenék. Nem érzi már.

Anyó minden könnyét elsírta az ellenséges katona ravatalánál, aki talán éppen a fia gyilkosa volt, hiszen repülő...

A jegyző szavai kötelességről, hazaszeretetről, a fenyegető ellenségről, áldozatokról és hősiességről szólnak, ami egyformán osztályrészre ma urnak és parasztnak.

Puffognak a szavak, mint üres hóllyagok, amikor váratlanul benyit a jegyző fia. Nagy, erős legény, életszínű, otthon lóg. A jegyző jómodu ember...

Anyó szeme rátapad a fiura, a jegyző megérzi az ellentmondást és széles mozdulata közepén zavartan elhallgat.

Anyó egyetlen szó nélkül kifordul az ajtón, szívébe már nem csak gyász van, hanem a megismerés dühe. Egyszerre meglátja, hogy fiának nem kellett volna meghálnia,

hogy az idegen katona nem ellenség, hanem szintén áldozat,

hogy a háboru sem ő közöttük folyik, hanem a szegények és gazdagok kétféle háboruja:

az Anyóé, akinek fiát megölték és a jegyzőé, aki pirosra hizott.

Hazament. Felöltöztette a halottat fia ünneplő ruhájába és várta a temetést.

Ilio Tolstoj, Tolstoj Leó fia, néhány nappal ezelőtt 68 éves korában meghalt. Tolstoj fia legutóbb akkor szerepelt, amikor apjának „Feltámadás” című regényéből filmet készítettek. A „fiatal” Tolstoj ezalkalommal a film rendezője mellett, mint művészeti tanácsadó szerepelt.

„FILATELIA PENTRU TOTI”

Románia egyetlen filatelista (bélyeggyűjtő) szaklapja. Megjelenik havonta egyszer, román és német nyelven.

Kérjen mutatványszámot a kiadóhivataltól Bukarest I, Str. Academiei 2

DR. SILBERMANN JENŐ:

Objektív értékelmélet

Évek óta heves viták folynak afelett, vajjon a közgazdaságtan lehet-e exact-tudomány, vagy nem? Amíg különösen Franciaországban és Amerikában, általában nyugaton az exact-módszerekkel dolgozó közgazdaságtannak kutatói és hívei napról-napra szaporodnak, addig Közép Európában, a legtöbben, kétségbe vonják egy exact közgazdaság létezését és oly módon a közgazdaságtan Közép Európában hovatovább a mindenkori hatalmi tényezők literális propaganda költségvetévé süllyed. A Közép Európában divatos közgazdaságtan javarészt a napipolitika, jogbölcsélet, történelmi és társadalmi elfogultságok tömegének hibrid keveréke. Nemrégiben, amikor Sombart Verner Romániában előadásorozatot tartott, szinte kéjes kárörömmel hangsúlyozta ki, hogy a közgazdaságtan exact tudomány nem lehet. A reakciós regresszív tendenciájú elemek általában tiltakoznak az exact közgazdaság tanulságai ellen, míg a sokkal képzetesebb, tudományosan felkészülten progresszív szociológusok akárhányszor — főképpen a dialektikai módszertan sémainak pillanatnyi félreértése miatt — szintén hajlanak ama felfogás felé, hogy a közgazdaságtan területén hatalmi erők harca még absztrakt értelemben sem kapcsolható ki.

Kétségtelen, hogy a történelem zajlásának folyamán a hatalmi erők harcának és ezzel együtt mindenféle politikai líra és szentimentalizmus szertartásának igen gyakran látszólag a döntő szerep jut, ami azonban csak azt bizonyítja, hogy az emberi történelem éppen függ az emberiség és a társadalom kölcsönhatásától, mint az embereknek, családoknak, kasztoknak, vagy precízebben a társadalmi osztályoknak kölcsönös viszonyától. A szociológia természetesen ezért egy kuszáltabb terület és igaz az is, hogy a közgazdaságtan gyakorlati alkalmazásainak minden pillanatban számolni kell minden ténnyel, melyekkel a materialis és pszichológia tömkelegében találkozunk, amde ez nem zárja ki egy exact közgazdaságtan rendszeres felépítését, éppen úgy, mint ahogy a technikai alkalmazások komplikációi még nem teszik ab ovo lehetetlenné a fizika, vagy a kémia zárt rendszereit.

A közgazdasági tankutatók egyik legrégibb ambíciója az volt, hogy az „Érték” pontos definícióját adják és hogy az „értékelés” mindenre egyformán érvényes és kötelező módszereiben megállapodjunk. Hosszu ideig ez nem sikerült és ennek oka nem a feladat megoldhatatlanságában rejlett, hanem abban, hogy ezek az értékmegállapítások, illetőleg értékelések állandóan szubjektíven és a hatalmi érdek kikapcsolása nélkül történtek. Az értékelés eme relativitásában Marx már nagyon régen rámutatott és övé az érdem, hogy élesen elválasztotta az „érték” a „használati érték” és a „piaci érték” fogalmát. Az senki előtt sem vitás, hogy a használati érték relatív és hogy az ezirányú értékelés szubjektíven történik. Amde úgy az abszolút érték, mint a piaci érték körül a leghevesebb viták folyton folynak. A kapitalista társadalom legtöbb kalmár-mentalitású gondolkodója a piaci értéket, vagyis az árat tekinti valami abszolútnak s a kínálat, meg a kereslet viszonyának törvényét, mint valami megapelláthatatlan dogmára hivatkozik. Ezért a tőkés közgazdaságtan értékelése szubjektív és egész rendszere hamis. Hiszen nyilvánvaló dolog, hogy egy nagyon szomszjas ember, aki a haláltól fél a Szaharában, akár egy zsák aranyat is oda fog adni egy pohár vizért, ami azonban nem jelenti azt, hogy egy pohár víznek ténylegesen egy zsák arany az értéke, csak azt jelenti, hogy a forrás tulajdonosa megzsarolta a víz után sóvárgó embertársát. Az ilyen extrém esetekben csak a vak nem látja, hogy az üzlet rablás volt, amely a pillanatnyi hatalmi viszony következtében jöhetett létre, de nem azért, mert eladó és vevő azonos értékekben cseréltek. Romániában a textil-áru ára kb. háromszor, a cukor háromszor-négyszer, a papír háromszor, a maró-nátra háromszor-négyszer, az élesztő tízszer olyan drága, mint a nemzetközi értéke és ezek a cikkek nem az egyedüliek, amelyeknél a vám, a kartell, vagy trösztujszóra, a fogyasztási adó teszi ki a differenciákat. Komikus, de úgy van, hogy 15 kgr. élesztő Romániában kb. egy kgr. ezüst árba kerül és senki sem mondhatja, hogy az élesztő ténylegesen ennyit ér, mert hát a piacon mindenki kénytelen-kelletlen ennyit fizet érte. Nem sokban különbözik a kartell-uzsora szaharai példától.

PESTI LEVELEK

Irja: MÁRAI SÁNDOR

— Szilveszteri betegek —

Szilveszter délutánjára, a szokásos évvégi körtelefonálás és újévi üdvözlés alkalmából kiderült, hogy a kedves ismerőseimkel, nemkülönben a barátokkal és távolabbi családtagokkal egy kis baj van. Nem betegek éppen, csak egy kis fájdalom éreznek a fülkében, — szóra sem érdemes, — kiujult az a három év előtti reumaféléjük, de aztán elmúlt. Mathildával sincsen semmi baj, jelentette a telefon, csak úgy érzi, mintha a fejbőre fájna s nem tudja merőlegesen, kilencven fokos szögben a mennyezetre szögezni tekintetét, ami a kezdődő influenza legbiztosabb jele. Ernő „érez valamit a karjában”, például nem bírja jobb kézzel megfogni a bal fülét, rögtön szédülést érez és a nyelve is lepedékes lesz ilyenkor. „Hát ne fogja meg!” — mondta a telefon a telefonba, mire Irma kissé meg is sértődött s jelentette, hogy minden étkezés után heves, tüzes fájdalmat érez a gyomrában, mely később kisugárzik a belekre és a felsőcombokra is. Ez így tartott, ütemes ismétlődésekkel, estig. Akkor már meglehetősen tisztán kialakult a körkép, hogy mindenki otthon marad, vagy „legszűkebb körben marad”, mert nem érzi egészen jól magát... „Mindenk” alatt persze csak az ismerőseim sugárkörébe tartozó pácienseket értem; de ezek a betegek, a maguk részéről, újabb és újabb betegekről adtak hírt s háláddarendszerrel következtetve az összes közeli és távoli ismerőseim közül rosszullette, azt lehetett hinni, hogy Budapest vendéglői és szórakozóhelyei őrsek maradnak ezen a dárídós éjszakán... Ha ez nem következett be, annak a minden-mindegy-szemléletnek számlájára írhatjuk, mely ennek a különösen-ernyesztő esztendővének utolsó órájában a fanyalgókat végül is arra készítette, hogy egy éjszakára sutba dobják a múlt rosszullett összes tüneteit, utolsó percben fájós tagjaikra öltse az estélyi ruhát s mégis elvonuljanak abba a kávéházba, mely az egész reménytelen telet ennek az estének jövedelemtöbbletéből remélte egyenlőre hozni... Állítólag volt valamilyen „szilveszteri hangulat” ebben az esztendőben is Budapesten, — egyes divatos éjszakai helyeken a kedv magasra szökött, de a lözög alacsony maradt. A város mulatóit, de úgy, mint aki gyorsan egy utolsó mulat, mielőtt szanatóriumba vonul, vagy elkezdődik különös „büntetés kiállítását”. Ez a különös büntetés, amelyre mindannyian elítélteztünk, az új esztendő, melyet mégiscsak át kell élnünk, meg kell nyernünk, mint egy komplikált és bizonytalan kimenetelű pert, talán az életünk döntő perét. Alaposan össze kell szedni hozzá magunkat, edzeni kell idegeinket, mert fejünk szédül, reflexeink bágyadtak, vérnyomásunk magas. Az egész város vérnyomása magas. S valószínűleg nemcsak e szomorú, kimerült város. Ezt az Európát, úgy, ahogy ül macskájával ezen az új reggel a kórleves mellett, el lehetne küldeni három nétre Nahuimbe, vagy Karlsbadba. Nincs komoly bajunk, csak zug a fülkénk, száztizes a pulzusunk s kedvünk lenne egy időre szanatóriumba feküdni. Aki ezt nem vállalja be, az csal.

De legtöbben bevallják. Valamilyen új morbus ez, évről-évre általánosabban, járványszerűben lép föl, az esztendő vége felé. Az ember iparkodik egyensúlyban maradni, mondják a betegek, kérlek, az ember nem veszti el rögtön a fejét, szorosabbra huzz a nadrágszíját. Majd csak meggy valahogy... Hát meggy; csak egy kis fejtájs kísér. Komolyan legtöbb ismerőseim beteg mostanában. A városban nincs járvány, a tél száraz és hideg, eddig elkerülte városunkat az influenza s a járványos fertőző betegségek. S a betegek nem fekszenek ágyba s erer jó okuk is van, kitűnő elméletekkel igazolják, hogy mennyire egészséges dolog ilyen muló bajokkal „egészségesnek” maradni, de-

A kínálat és kereslet viszonya még akkor sem volt objektív alap, amikor hatalmi erők még nem diktálták ilyen egyoldalú szemérmelenséggel a piaci árakat, legkevésbé lehet a piaci ár tényleges értékmérője a munkának és termékeknek a trösztösítés korában, amikor a tőkés rendszer hanyatlásának alkonyán átment egy munkaerő, mint a fogyasztó teljes zabolátlanság kihasználásával. De ha eltekintünk a fasizmus minden elrothasztó korszakának tanulságaitól és a kapitalizmus delelő pontját vesszük szemügyre, akkor is arra a konklúzióra kell jutnunk, hogy a piaci érték, az ár egyáltalában nem egyéb, mint a kínálat és kereslet viszonyának feszültségi indexe, az aranyon, tehát egy kiintetett árun, illetőleg a pénzen át arbitráva. A piaci érték, az ár tehát szubjektív értékelés eredménye és nem szükségképpen arányos a termékben akkumulált munka, illetőleg energia mennyiségével. A munkabérek, tehát a munkaerő piaci árai szintén a kínálat és kereslet viszonyának pillanatnyi feszültségét mutatják és általában nincsenek arányban a munkateljesítmény tényleges értékével.

Az árak és bérek tehát nem jellemzőek a termékek és munkateljesítmények

aránt és makacsul járni a dolgunk után s nem adni át magunkat annak a demoralizáló asszociális állapotnak, ami a kijelentett, ünnepélyesen deklarált betegség... Ez a tünet jellemző. Nem lehet reánk fogni, erre a körülmél és karommal viaskodni, dolgozni akaró társadalomra, hogy nyafka módon „menekülünk a betegségtől”. Itt vagyunk, nem adjuk meg magunkat, amíg nem feltétlenül muszáj, nem fekszünk ágyba, dolgozunk és pasztillákat szopogatunk hozzá. Csak közben ez a fáradság, ez a szédülés, ez a rossz vérnyomás s mindennek az áttétele, májban, epében, szívben, gyomorban... Orvosok mondják, hogy rengeteg a beteg, több, mint járványos időben. Ó, egyik sem „komoly eset.” S a válasz, a diagnózis mindig kéznél van; neurasténia, kimerültség, általános elcsigázottság... Az okos orvos hümmög s felir valamilyen port, A buta orvos, amilyen több van, mint hinné az ember, ilyesmit mond: „Tessék pihenni.” Vagy: „Teljes nyugalom, semmi izgalom.” A legtöbb beteg ha ilyet hall, csakugyan ideges lesz és szivgörcsöt kap az orvos cinikus, vagy ostoba tanácsa miatt. 1933 esztendőjének búcsúnapján azt mondaní egy „ideges” páciensnek, hogy menjen szépen haza és „ne izgassa magát”, enyhén szólva, szakemberi egyoldalúság. Menjen haza a kereskedő, aki egyszerűen úgy érzi, hogy „minden ok nélkül” zugni kezd este, zárást után a füle s homályos lesz fátadt szemei előtt, menjen haza és ne izgassa magát... Menjen haza az ügyvéd Szilveszter-este az irodából, miután összeállította azoknak a listáját, akiknek újév elsején adja meg azt, amit múlt év első napján ígért nekik s ne legyen ideges. De ha csak arról lenne szó, talán birnók is idegekkel: „csak” megélni, ebben rettenetes gyakorlatunk van s ilyen csekélyeségekbe, mint a megélhetés gondolja, még nem betegszünk s nem rokkannuk bele! Ezt az évről-évre ismétlődő szilveszteri indiszpozíciót igazán nem az elsejei gondok váltják ki; hová jutnánk különben, minden elsején?... Nem, az idegeknek ez a sztrájkja, a szervezetnek ez az ellenkezése demonstráció az egész esztendő mérlege ellen. A homály sűrűbb, mint tavaly ilyenkor volt, a készletek soványabbak, a tartalékok lassan kimerülnek. Az ember nem fekszik ágyba, csak körülnéz Szilveszter-este s valahogy nincs kedve mulatni. Nem beteg, szó sincs róla, csak nem érzi olyan biztosnak magát. Fej? Szív? Epe? Dehogy. Az egész.

S talán nem is az egyes organizmusok betegségei külön-külön, nem is Jenő és Irma és Ernő érzik kissé tömegesen bizonytalanul magukat; hanem a nagy organizmus beteg, az a valami, amelyet csak elvontan és képletszerűen ismerünk — társadalmak összetétele, népeken és fajtaikon túl az a bizonytalan valami, aminek neve korszak, civilizáció. Az egyén „muló rosszullette” csak kisugárzó reflexe annak az általános rosszulletnek, mely világörökeket emélyget. Mintha az érelmeszesedés, vagy a klimatérium, vagy tudom is én, miéle öregkori betegség-tünetek válságát élné egy elaggott, óriási organizmus. Az egyén bágyadtan érzi az esztendő utolsó napján, hogy szédeleg kissé — „szilveszteri betegség”, mondják vállatvonva a tapasztalt orvosok, — de a maga „indokolatlan” rosszullettéből végül is kénytelen a nagy organizmus indiszpozíciójára következtetni, amelyhez tartozik, melynek szerves része. A beteg elrebbi a szokásos üjlesztendő fogadalmakat, kezelőorvosának megígéri, hogy egészségesebben él a jövőben, de titokban tudja, hogy nem erről van szó. Lehetne segíteni rajta s lehetne baját gyógyítani, — csak a konzultálást máshol, sokkal messzebb kellene elkezdni. Rendben van, kevesebbet dohányozik, korábban fekszik, de ha egyszer soha nem tudja, mire ébred?...

tényleges értékére. Ennélfogva sem a piaci érték, az ár, sem használati érték, nem olyan mennyiségek, amelyek objektív értékelés alapjait képezik. Tekintet nélkül arra, vajjon az árak kialakulásában a hatalmi viszonyok erős szerepet játszanak, vagy sem, az ármegállapítás éppen úgy, mint a használati érték megállapítása szubjektív értékelésből ered. Ez a szubjektív értékelés kétféle természetű lehet. Vagy a fogyasztásra való beállítottság értékelési tul a tényleges értéket, vagy a fogyasztási vágy, illetőleg a vásárlóképesség hiánya okozhatja a leértékelést, másrészt magában az értékesítésben, akár a termékért, akár a munkaerőért fizetnek, a profitkészítés vágya, ha kellő erő támogatja, értékelheti le, vagy értékelheti fel a termékek és munkateljesítmények árait. Valóságos circulus vitiosus teremt az a körülmény, hogy egyrészt a hatalom segítségével lehet a profitharcsolást biztosítani, másrészt a profitok növekedése szükségképpen a profitharcsolók hatalmának növekedését jelenti. Éppen úgy, mint ahogy a kulináris közgazdaságtan tanításai a kínálat és kereslet törvényéről hamisak és tévesek, elavult iskola frázisa az a megállapítás is, hogy az áruból pénz és a pénzből áru

lesz. Hiszen a munkaerőből is lehet akár áru, akár pénz a munkaadó javára és a pénz néha uszszakamatot is hozhat, jól lehet a pénz tulajdonképpen nem áru, hanem a mindenkor hatalom zsetonja. Helyesebb azt mondani, hogy végeredményképpen hatalomból lesz a profit és profitból a hatalom, amennyiben ilymódon a hatalom munkaerőt, termelőt és fogyasztót bir kizsákmányolni. Éppen ott rejlik a régi közgazdaságtan nehézsége, hogy magát a hatalmat, illetőleg a profitot tekintve abszolút értékek és nem termékek, meg munkateljesítmények abszolút értékét. Természetesen ilyen felfogás mellett exact közgazdaságtan nem is létezhet, hiszen a hatalom, illetőleg a profit, mint öncél, csak szubjektív értékelés álláspontja mellett lehet a történelem egyedüli értelme és sok tekintetben a materializmus eme fajtája alig egyéb egy illúzió, tekintve, hogy nem tőkés hihetetlenül koncentrált hatalmát egyéni fogyasztás céljaira ténylegesen kihasználni képtelen.

A használati értékelés és a piaci értékelés kívül Marx megemlíti az „Érték” fogalmát. Marx az objektív értékeléshez tulajdonképpen eljutott és azért, mert inkább dolgozott literális, mint matematikai eszközökkel, csak azért nem állott módjában, már a saját korában az abszolút érték teljesen objektív megjelölését precízen eltalálni. Ő is megállapítja, hogy az érték egyenlő a termékben rejlő munkataralommal, de munkataralom alatt szükségképpen egy a munkaidővel arányos munkaidő mennyiséget ért. Marx ugynevezett átlagtársadalmi munkáról beszél és mivel inkább szociológiát, azaz gazdaságtörténelmet írt, mint exact közgazdaságtant: gazdaságmechanikát, Marx megjelölése a saját szempontjából statisztikai átlagban, nagyjából helyes is, hiszen nyilvánvaló, hogy amennyiben egy-egy termelő, technikai hatásoktól eltekintünk, közértékben a tömeg átlagmunka ereje egyénenként egy értelmezhető mennyiség és az a hipotetikus konstans érték szorozva a munkaidő tartamával, méretben ténylegesen egy energiameennyiséget jelent. Mi egy ponttal tovább megyünk és abstrahálva a reálisan fennálló hatalmi viszonyok okozta, elméletileg semmiesetre sem szükségszerű zavaroktól, nem a munkaidőre, hanem az energiameennyiségre építjük az objektív értékelést. Ilyen vonatkozásban nemcsak a reakciós, regresszív irányú közgazdaságtanokkal állunk ellentétben, hanem látszólag a radikális progresszív irányzatok, aktív politikusainak terminológiájával is. Az első csoporttal a fentebbiek után feleslegesnek tartjuk a polemikát. A második csoporttal szemben ab ovo kiparirozuk az ellentmondást azzal, hogy hiszen mi éppen az aktív politikától, tehát még erkölcsileg jogos szubjektív követelésektől is eltekintve, egy exact közgazdaságtani rendszer lehetőségére akarunk rámutatni. Visszautasítjuk azt a szemrehányást, hogy ezzel repülőhidat vertünk az élet folyama fölé, vagy metafizikai alagutat furtunk az élet medré alá, mert egy ilyen exact közgazdaságtani rendszer, nem politikai program a célja, hanem éppen objektív mérlegelése annak a tőlünk semmiesetre sem kutató dialektikai ellentétnek, amely az aktív harcban a szubjektív motívumokat nem is nélkülözheti. Messzire vezetne itten annak a bizonyítása, hogy a logika jelenlegi módszere olyan csucskhoz jutott, amelyek nemcsak a régi formálódást, tehát a monolektikus gondolkodásmódot, hanem a dialektikát is messzire tulszárnyalta. Megelégszünk azzal, hogy rámutatunk arra, hogy a győzelmes proletárság első nagy hazájában az orthodox dialektikusok mellett a mechanikusok igen produktíven működnek és elvi vitáktól eltekintve, ez a két filozófiai tábor egymással szemben praktike, sohasem törte meg a fegyverbarátságot.

Objektív érték alatt mi tehát nem pénzt, a hatalom zsetonját, nem a hatalmat, nem az árat, de még nem is egyszerűen a munkaidőt, hanem az energiát értjük, tehát a munkaértéket magát, azt az egy mennyiséget, amelyet méterkilogrammban, ergben, kilowattban, kalóriában, vagy literatmoszférában lehet kifejezni.

Ezek a különböző „qualitative más és másképpen értelmezhető fogalmak, mennyiségi vonatkozásban azonos tartalmu egységmértékekre vezethetők vissza. Így egy kilowatt egyenlő száz méterkilogrammmal, egy literatmoszférá munká egyenlő tíz méterkilogrammmal, és egy kalória egyenlő 428 méterkilogrammmal munkával.

Az energia, a munka az egyetlen abszolút érték és az egyetlen érték, amely objektíven értékelhető. Nemcsak a közgazdaságtan, de a fizika szerint is a Munka az egyedüli abszolútum.

Ujzserü és merésznek látszik az a té-

EURÓPAI FUTBALLRANGLISTA

Miért fejlődik vissza Közép-Európa futballja?

vétel, hogy az exact közgazdaságtan — félretekintve az összes eddigi előítéleteket a tőkére és jogokról — a munkára, mint egyedüli abszolútumra építse fel az egész rendszerét. E követeléssel szemben azonban egyetlen ellenvetés sem komoly, legfeljebb az, hogy az energia nem minden formájában, nem minden megnyilvánulásában hasznosítható a társadalmi gyakorlat üzemében. Természetes, hogy pl. a tenger vizeinek hallatlan mennyiségű energiátartalma haszontalan, (nemcsak nem profitot hoz, de egyáltalában nem is bírhat utilitáris jelleggel), amíg ezt az energiát külső körülmények, pl. hőáramlások segítségével valami hasznosíthatóvá nem rendezi.

A fizika különbséget tesz az u. n. rendezetlen és rendezett, (vagy rendezhető) energiák között. A rendezetlen energia nem hasznosítható gépekben és általában semmilyen módon. A rendezhető energiát rendszeres gépek rendezik társadalmilag és utilitáris — u. n. — külső munkává. A rendezett energiát a fizika és a kémia nyelvén „szabad energiának” nevezzük. Így például szabad energia van akkumulálva minden olyan termékben is, amely mint fogyasztási, vagy bármilyen használati cikk egyáltalában tekintetbe jöhet. Minden ilyen cikk szabad energiátartalma (objektív munkaértéke) a fizika eszközeivel megmérhető és kiszámítható. Minden munkateljesítmény (közlekedés, transzport, stb.) nagysága ugyancsak megmérhető és kiszámítható.

Minden gazdasági, (társadalmi) érték objektíve a megfelelő szabadenergia tartalommal pontosan kifejezhető. Objektív érték alatt a szabad energia mennyiségét értjük: A szabad energia mindig objektív érték, minden objektív érték mindig szabad energia. A megnyilvánulási forma, azaz a minőség (nem a finomság, hanem arra értendő, vajjon pl. fém, vagy szövetben, gabonában, vagy munkában, mozgásban nyilvánul-e meg) az objektív érték nagyságától teljesen független. Az objektív érték független attól is, vajjon van-e a kérdéses minőségben momentán kereslet, vagy kínálat, hiszen az utóbbiak közötti viszony éppen a szubjektív értékelésre jellemző.

A szabad energia objektív érték, nem szükségképpen egy adott háztartásban, bankban, vagy piacon. Nem okvetlenül vásárolt érték adott helyen, adott időben, de a világ lakossága között bizonyára valamely érték lenne, ha társadalmi, hatalmi tényezők azokat, akik erre az akár szubjektív értékelésre bár készek volnának, a fogyasztásban, vagy felhasználásban meg nem gátolnák.

Visszaautasítjuk ama szemrehányást, hogy mi a szabad energiát ruházzuk fel azzal a fetisszerűséggel, amellyel a tőke, társadalom a piaci árut és a pénzt kitüntette. Nem azonos gesztusról van szó.

A szabad energia tényleg érték társadalmi szempontból, a földön valahol, valahol, valakinek szubjektíve értékelhető érték is, ha nem ma, évek múlva.

A szabad energia objektív értékéhez fizikai szempontból nem férhet kétség. Társadalmi szempontból azonban objektív értékelhetősége azért még nem szűnt meg, mert pillanatnyilag még nincs igénylője, vagy pedig vásárlóképes fogyasztója. Talán jobban konveniók sokaknak a megállapításnak a következő formában való rögzítése:

1. Minden objektív társadalmi érték mennyiségi nagysága a benne akkumulált szabad energia (hasznos munka) tartalmával azonos.

2. Amennyiben az emberek közötti hatalmi küzdelem nem volna napi aktualitás, tehát osztálymentes társadalomban, amely pl. a proletárság mozgalmának történelmi határidejénél, ahol tehát a kiűntetett minőségű áru a nyers erő hatalmának nem hivatalos zsetonja, többé, ahol az emberi erők társadalmilag természetesen szemben és nem egymással vannak koncentráva, ahol csak a természetellenes emberi hatalom és nem az egyik embernek a másik ember feletti hatalma az „érték”, ott és akkor minden szabad energia (fizikai értelemben) objektív érték, (gazdasági értelemben is).

Az exact gazdaságtan helyes kiindulási pontja tehát nem egy axioma, nem egy postulat, hanem egy maxim (elvi követelés), amely a fizikában a világegyetem alaptörvénye. Az exact gazdaságtan helyes kiindulási pontja egy lemma, azaz (a fizika-kémiából) kölcsönzött elv. A gazdaságtanban elvi követelés, a fizikában azonban az alapvető igazság, talán az egyedüli abszolútum, melynek nincs dialektikusan kétágú ingadozó mérlege, mert időktől, tértől, történelemtől és geometriai szemlélettől függetlenül állandó igazság, míg minden egyéb igazság relatív, a mechanikai és történelmi állapot örökké változó függvénye.

(E tanulmány befejezését a B. L. legközelebbi számában közöljük.)

Kohut Pál, a CsAF-MISz nemzetközi előadója, jól ismeri az európai futballt, részben tapasztalatból, részben pedig az újságok hírei és az eredmények alapján. Tárnyilagosan, a szakember minden mérlegelő szemével figyeli a futballsportot s így megállapításai érdeklődésre tarthatnak számot.

1930 óta a világ futballnemzetei között eltolódások állottak be. Egyes nemzetek, amelyek akkor az elsők között voltak, visszaszorultak, mások viszont, ahol a futball még kezdeti stádiumban volt, szinte napról-napra az elsők közé törtek fel. Itt elsősorban a déli és tengerentúli államokra gondolok. Különösen erős volt az eltolódás Közép-Európában, aminek meg is van a maga oka. Ez az ok: a gazdasági helyzet. A futball nivója kétségkívül szoros kapcsolatban van a gazdasági viszonyokkal. Amilyen mértékben romlottak a gazdasági viszonyok Közép-Európában, ugyanolyan mértékben fejlődött vissza a futball is.

A közép-európai államok között egyedül Ausztria tudta megtartani pozícióját, egészen az utóbbi hónapokig.

Ez azzal magyarázható, hogy Ausztriában a futballnak egészen sajátos tradíciója van, másrészt az osztrák munkás helyzete egy anyagi, mint kulturális szempontból lényegesen jobb volt, mint a többi közép-európai állambeli munkásé. A futball hívei többnyire a munkásszállból rekrutálódnak.

Ausztriában a futballigazgatók száma ma semmivel sem kevesebb, mint volt évekkel ezelőtt a konjunktúra idején. Ez nem mondható el Magyarországra, vagy Csehszlovákiára, ahol bizony csak igen nagy attrakciók tudnak ma már feltárazni.

A magyar futball részben belső viszályok, részben a súlyos gazdasági válság következtében visszaesett.

A csehszlovák futballra ugyanaz áll, mint a magyar labdarugósportra. Csehszlovákia futballsportját a Sparta és a Slavia reprezentálták a múltban. Valamikor régen ebben a két csapatban tömörültek a legjobb csehszlovák futballisták. Az utóbbi években azonban bizonyos decentralizáció állott be, más csapatok is szereztek új játékosokat s így történt meg az, hogy míg a csehszlovák közép csapatok felfejlődtek, addig az élcsapatok inkább veszítettek játékerőjükből.

A közép-európai futball hanyatlásával szemben

Olaszország szinte máról-holnapra futballnagyhatálommá lépett elő.

Az olasz futball fejlődésében nagy része van az államnak, amely anyagilag és erkölcsileg erősen támogatja a labdarugósportot, másrészt viszont el nem vitatható tény az is, hogy az olasz igazán futballnép, amelyben a déli temperamentum most már párosul a futball kultúrával és iskolával és így szinte magától értetődőnek vehető, hogy Olaszország a legelső közté küzdött fel magát.

Az olaszok után a spanyolok következnek, itt azonban szintén nemj visszaesés tapasztalható. Évekkel ezelőtt Spanyolország szintén az európai futballnemzetek sorában a legelső között foglalt helyet s csak az utóbbi időben rendült meg a pozíciója. Ebben bizonyára nagy része van a zavaros politikai helyzetnek és az egymást követő forradalmaknak.

A többi nyugati állam, Svájc, Portugália, Franciaország, Hollandia, továbbá az északi államok, Norvégia és Svédország lassan, de biztosan fejlődnek, mindamellett még messze állanak attól, hogy komoly riválisai lehetnének a futballnagyhatálomnak.

Németországnak egész külön pozíciója van a futballnemzetek sorában. Itt a futballt kvantitatív szempontból kultiválják. Óriási tömegek állanak a német futballsport rendelkezésére.

Anglia, a futballsport őshazája erősen tartja vezető pozícióját. A különféle európai államok eddig sikertelenül intéztek rohamot az angolok ellen, hogy a hegemoniát tőlük elhódítsák. Az osztrákok is csak felsikerrel operáltak tavaly Anglia ellen, ezidén pedig határozottan kudarcha fulladt az osztrák futball angliai expedíciója. Ennek az volt az oka, hogy az osztrákok rossz időben bocsátkoztak bele a küzdelembe, akkor, amikor csapatjuk nem volt egészen készen. Ez nem csak Ausztriára, hanem a kontinens fut-

ballsportjára nézve is végzetes hiba volt és így az angolok még ma is jogosan tarthatják magukat a világ első futballnemzetének. Tény azonban az, hogy klasszikus önbűség nincs a kontinens, elsősorban Ausztria, Olaszország és Anglia között és az elsőseget csak a pillanatnyi, vagy jobb diszpozíció és szerencse döntheti el. Az európai ranglistát tehát a mondottak és az elmúlt évek eredményei alapján így állíthatnók fel:

1. Anglia.
2. Ausztria.
3. Olaszország.
4. Csehszlovákia.
5. Spanyolország.
6. Magyarország.

Hogy ez a rangsor valójában fedje-e a különleges erőviszonyokat, arra majd feleletet kapunk a jövő évi futballvilágbajnokságokon. Valószínű azonban, hogy

itt nagy szerepet fognak játszani a dél-amerikaiak is. A dél-amerikai futballt csak az olimpiászról és hírből ismerjük. Az olimpiász eredményei nem lehetnek teljesen mértékadók, mert hiszen a legutóbbi két olimpiai futballtornán már nem vettek részt a legjobb európai csapatok, Ausztria, Magyarország és Csehszlovákia. A Délamerikát járt csapatok eredményei szolgálhatnak némi összehasonlító mértékül, ezekből pedig azt láthatjuk, hogy Délamerikában ma legalább úgy tudnak futballozni, mint nálunk. Uruguay és Argentína a képviselője a dél-amerikai futballsportnak és állítólag itt a futball még magasabb fokon áll, mint Angliában. Mindenesetre jó volna, ha ezek az államok is eljőnnének a világbajnoki tornára, amely azután pontos képet adhatna majd az erőviszonyokról.

A divat, amely okosodni kezd

A téli utcai ruha-divatot általában az egyszerűség és praktikusság jellemzi. A díszes, felcímezott holmi mindinkább kiszorul a modern asszony ruhatarából, s elfoglalja helyét az egyszerű, jövőnalu, minden alkalomra egyformán viselhető „trotteur” és délutáni ruha. Az idei téli modellek konstruálásánál — úgy látszik — a divattervezők még a nők egészségi szempontjait is különös figyelemben részesítették és megengedték, hogy az utcai ruhák puha, vastag gyapju, vagy angora szövetből készüljenek.

A szövetruhák végtelen egyszerű, angolos simaságot mutatnak. A szoknya vonalát csak egy-egy rakás, vagy mély „höl” bővíti s így kiválóan alkalmas rövid, vagy háromnegyedes bundával dél-eltűti, sőt délutáni viseletnek is.

Diszkrét csak a nyak-, váll- és ujjrészeket látunk. A nyak leggyakrabban magasan csukott, néha sima, gallértalan, de gyakran alkalmaznak fehér, vagy mintás gallért is, egy-egy fém-, csont- vagy fagombbal emelve a ruha dekoratív hatását.

Kozmetika

Rovatvezető: Dr. med. HERSKOVITS ERZSI

A bálozó nő feladatai

A tél a társadalmi életet élő modern nőre ma már komolyabb feladatokat ró, mint ennekelőtte. A ma nője ugyanis régóta szakított már elődeinek a szobában lefolytatott életmódjával s szabadidejének igen jelentős részét a friss levegőn tölti, ami természetesen nyomot hagy arcbőrén és egész testén.

Eltekintve attól, hogy a szabad levegőn mozgó nő arca egészségesebb benyomást kelt, mozgása fürgébb és természetesebbé válik és általában egész megjelenése egészséges emberre vall, mégis a téli, erősebb levegő oly elváltozásokat idéz elő az arcbőrön és a test egyéb fedetlen bőrfelületein, melyek kellő kezelés hiján csak kellemetlenségeket okoznak.

Mert hiszen a modern nő társadalmi kötelezettségei ma már nem merülnek ki egy-két bál éjszakában, hanem a különböző estélyeket, teadélutánokat, zsurokat és az elmaradhatatlan bridzs-partikat is magában foglalják, amelyek mind azt követelik, hogy a társasági életnek megfelelő kondícióban vegyen részt rajtuk.

Előző cikkemben már részletesen kifejtettem az erősebb téli levegő ellen való védekezésnek különböző módjait s így most azt szeretném pár szóban felvázolni, ami az arc esti megszépítéséhez és előnyös megjelenéséhez szükséges. Mert egészen természetes, hogy az esti világitáshoz egészen más színű és más természetű kozmetikumokat kell használnunk, mint a nappali fényhez, de ezenkívül is az arc és a bőr ezekhez való előkészítése is több gondot igényel.

Az esti előnyös megjelenéshez elengedhetetlenül szükséges az arc szakszerűen végzett masszázsa és gőzölése, ami megfelelően előkészíti az arcbőrt a kozmetikumok alkalmazására. Itt sem tudom elmulasztani annak ismételt hangsúlyozását, hogy inkább semmiféle masszázst se alkalmazzunk, mint nem szakember közbejöttével alkalmazott masszázst, mert a külföldi szaktekintélyek egyöntetű megállapítása szerint a rosszul és

A vállak — úgy a szövet, mint a nehéz gyapjuszálal átszőtt selyem ruhák — feltűnő kiszélesedett mutatnak. A váll szélessége vagy egyszerű kiömléssel, vagy széles pelerinszerű gallérral érhető el; mindkét esetben végtelen érvényes hatást kelt és erősen kidomborítja a csipő keskeny vonalát.

Dél-eltűti öltözékek szövetruhán kívül még nagyon előnyösek a kis és háromnegyedes kosztümök, amelyek a bluzok sokfélesége által változatosabbá teszik a női öltözködést. A bluzok anyaga és szabása teljes mértékben alkalmazkodik a hozzá való szoknyához; sima angol szoknyához — kötött bluzokhoz kivül — készülhet a bluz a szoknya anyagából, vagy egészen más színű és más minőségű anyagból is.

Az utóbbi időben erősen felkapott rövid és hosszú kazakok leggyakrabban krepszenből, vagy fémszállal átszőtt, brokádszerű anyagokból készülnek s ezáltal délutáni, sőt estére is finom és elegáns megjelenést biztosítanak viselőjüknek.

höz nem értéssel keresztülvitt masszázsa nemcsak, hogy nem segít az arcbőrön, hanem egyenesen katasztrófális eredményeket idézhet elő, amennyiben egy ilyen masszázsa néha jótétehetetlen károkat okoz az egyébként egészséges arcbőrnek. Viszont a szakember kezével véghezvitt masszázsa visszaadja az arcbőrnek eredeti fiatalos külsejét s a kozmetikumok alkalmazására megfelelő talajt teremt.

Egyes külföldi kozmetikus orvosok, mint pl. dr. Zabudowski azt ajánlják, hogy a masszázst ne szorítkozzék csupán az arc felületére, hanem terjedjen ki az egész testre is, minthogy a test kellő masszázsa folytán felfrissült vérkeringés az arcra is visszahat s annak megadja az egészség, szépség és fiatalság hármasságát.

Az arcmasszázs keresztülvitelére csupán szakember igénybevétele ajánlható, viszont az egész test masszázst házilag is elvégezhetjük, de természetesen csak akkor, ha előzőleg megfelelő utasításokat kapunk kezelőorvosunktól, mert itt is érvényes az előbb említett szabály, hogy a hibásan keresztülvitt masszázst sokkal többet árt, mint a masszázst teljes hiánya.

A masszázst képezi az egész bál kozmetika alapját s ezért annak elhanyagolását minden körülmények között elkerüldőnek tartom.

KOZMETIKAI ÜZENETEK

„25. Magántisztviselő.” Csak teljes névvel és címmel ellátott levelekre válaszlok. Egyébként is panaszaira csak levélben adhatok választ. Küldjön válaszlevegelyt.

„Szilveszter.” Orrvérösségének oka valószínűleg fagyás, vagy pedig vérkeringési zavarok.

„Álmos ucca.” Nagyon szivesen.

„Előfizető lány.” Haját mossa egysehtenként kéntej-szappannal s ha van orvosának Quarzlámpája, csináltasson legalább 20 Quarzfény-besugárzást a fejbőrre.

RÁDIO-ELET

A hét rádió-műsora

Az éther színe-java

SZIMFONIKUS HANGVERSENYEK

Lipce, vasárnap 12.15: Bach kantata.
Bécs, vasárnap 21. Szimfónikus hgv.
Brünn, vasárnap 19.05: Wagner hgv.
Stockholm, vasárnap 20.50: Szólísta hgv.
Brüsszel II. vasárnap, 22: Szimf. hgv.
Luxemburg, 22.50: Szimf. hgv.
Toulouse, hétfő 23. Operák.
Varsó, hétfő, 17.55: Chopin hgv.
Luxemburg, hétfő, 21.45: Olasz hgv.
Brüsszel, hétfő, 22. Szimf. hgv.
Kassa, hétfő, 22.15: Zenekari hgv.
Stockholm, hétfő, 23. Orgona hgv.
Toulouse, hétfő, 23. Szimf. hgv.
Prága, kedd, 21.05: Ünnepi hgv.
Zágráb, kedd, 21.15: Ünnepi hgv.
Brüsszel II., kedd, 22. Zenekari hgv.
Kassa, kedd, 22.30: Zenekari hgv.
Strassburg, kedd, 22.30: Ünnepi hgv.
Toulouse, kedd, 24.15: Szimf. hgv.
Luxemburg, szerda, 21. Hangversenyest.

Stockholm, szerda, 21: Szimf. hgv.
Brünn, szerda, 21.05: Katonazenekari hgv.
Bécs, szerda, 21.05: Szimf. hgv.
Brüsszel II., szerda, 22: Szimf. hgv.
Kassa, csütörtök, 20.30: Orosz hgv.
Toulouse, csütörtök, 22: Operák.
Brüsszel II., csütörtök, 23.10: Zenekari hgv.
Prága, csütörtök, 23.15: Nagy hgv.
Páris, csütörtök, 23.35: Rayel hgv.
Strassburg, csütörtök, 23.40: Godard hgv.
Berlin, péntek, 20. Bruckner-hgv.
Kassa, péntek, 20.25: Strauss-hgv.
Bécs, péntek, 20.35: Szent mise.
Bukarest, péntek, 21: Szimf. hgv.
Varsó, szombat, 21: Szimf. hgv.
Brüsszel I., szombat, 22: Szimf. hgv.
Toulouse, szombat, 25: Operák.

A hgv. folytatása. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek 11: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 14.30. A rendőrök zenekarának hgv. 17: Fiatalok órája 18: Csevegés. 18.50: Sebők asszony ének hgv. 20.05: Külpolitikai szemle. 20.30. Operaközvetítés, majd Bura Károly cigányzenekara. — BÉCS. 13. Déli hgv. 19.25 Operettészletek. 20.35: Beethoven-mise. 23.05: A bécsi szimfónikusok zenekarának hgv.

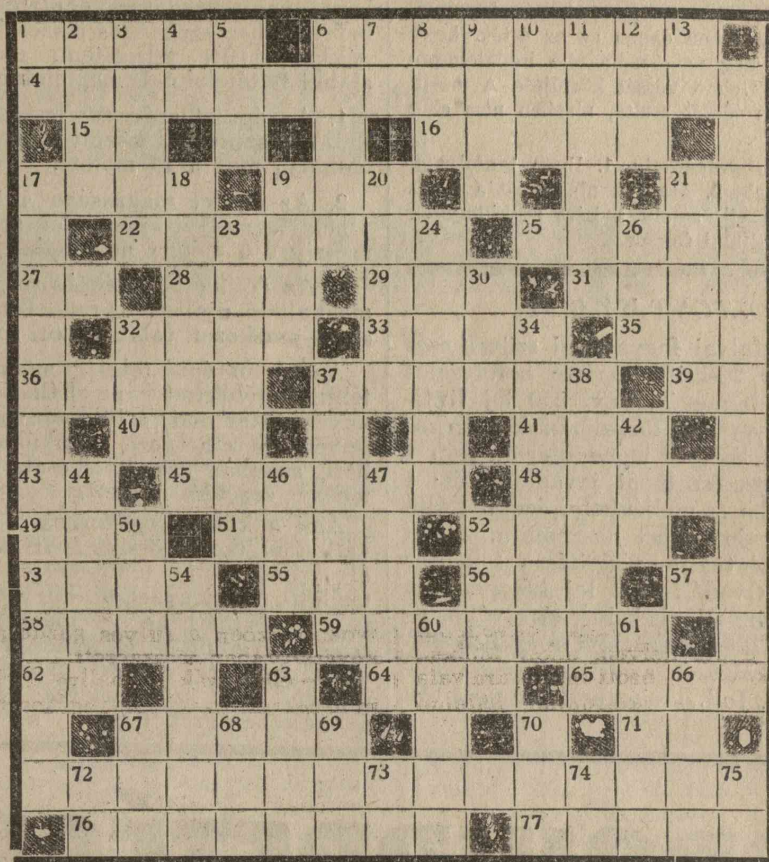
Szombat, január 13
BUDAPEST. 13: Hírek, gramofon 14.15

Könnyű zene. 18: Vegyes zene. 20: Rádiószabadegyetem. 20.20: Előadás. 21: Modern zene két zongorán. 21.45: Dalfélóra. 22.15: Schrammel-kvartett előadása. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45 Hírek, 11: Felolvasás, 13: Déli harangszó. Rádiózenekar. 14.30: Kocze Gyula cigányzenekara. 17: Gyerekek órája. 18: Zenekari hgv. 19.15: Felolvasás. 19.45: Kávéházi zene. Fejes-dzsezz. Énekel Kalmár Pál, 21: Gramofon. 21.45: Hírek 22: Az ígéretek földje. Zágón István szindarabja. 23.45: Hírek, Rácz Béla cigányzenekara.

SZELLEMI TORNA

Keresztrejtvény

Stengel Károlyné (Gyergyószentmiklós) munkája.

Vízszintes sorok: 1. Kongó erdeiben élő kerdőző állat, 6. Növény, 14. A nyíl irányában: Arany János egyik versének egy sora, 15. Görög betű, 16. Folyó, 17. Járnok rajta, 19. Ékezet hibával: női becenév, 21. T., Z., 22. Gépezet, 25. Mozdulatlan, 27. G., 28. „Aki” betűi keverve, 29. Ford.: számnév idegen nyelven, 31. Női név, 32. Bors betűi keverve, 33. Inni ad, 35. Him állat, 36. Renée....., 37. Női név, 39. R., S., 40. Régi nép, 41. Számnév idegen nyelven, 43. Semmi nincs enélkül, 45. Szégyenlős növény, 46. Kis szoba, 49. Nem multheti, 51. Opera, 52. Fiume, 53. Félig portugál hajós, 55. Ékezzettel: mértani test, 56. V., S., L., 57. Félnői név, 58. Város, 59. Két szó: 1. Gyümölcs, 2. Autómárka, 62. Dedapánk ükapja, 64. Sylvia, 65. Ötlet, 67. Ford.: férfinév, 71. M., R., 76. Csigavonalu, 77. Kellemes illat.

Függőleges sorok: 1. Az óvszer, 2. Kér, 3. Férfinév (r=), 4. Pék, 5. Ik, 6. Belga gyarmat, 7. eknőben. ztat. uhat, 8. Tokajhegyaljai nagyközség, 9. Irón betűi keverve, 10. C., M., A., 11. Porcellánja híres, 12. Latin harag, 13. N., T., 17. A nyíl irányában: Goethe-vers egyik sora (Lili parkja), 18. Latin dísz, 19. Romlott, 20. Bensőséges, 21. A szó főzépén R-el: népszerű eljárás manapság, 23. Néger köztársaság, 24. Fénytan, 26. Vizi állat, 30. Házállat névelővel, össze-vissza, 34. Magyar színész nő vezeték neve és keresztnevének kezdőbetűje, 37. Tervszerű eljárás idegen szóval, 38. Sodrás, 43. Mi, 44. „Kapás” betűi keverve, 46. Mimi-mimim, 47. Ékezzettel: váratlan égi zuhany, 50. Mutató szó, 52. Lyukacsos közet, 54. S-el: Görög istennő, 60. MEALS, 61. Söféle, 63. Gyümölcs, 66. Állatruha, 67. S., L., P., 68. L., E., R., 69. Neves építész (i=y), 70. R., N., A., 72. S., 73. Ik, 74. C., R., 75. A tantál vegyjele.

Megfejtésül elegendő a vízszintes 14. és a függőleges 17. sorok beküldése. A Vasárnapi Lapok 1933 december 31. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő: Vízszintes sorok: 1. Gulácsi Irén, 51. Szénás, 56. Makkai Sándor. Függőleges sorok: 1. Pax vobis, 4. Ligeti, 19. Tabéry Géza. Helyes megfejtést küldtek be:

Gergely Anna, Brassó. Költő József, Brassó. Kosztur Erzsébet, Zernest. Orbán László, Brassó. Stru Nusi, Brassó. Sorshuzás útján e heti nyeremény-könyveinket a következők nyerték: 1. Költő József, Brassó. 2. Orbán László, Brassó. 3. Kosztur Erzsébet, Zernest.

Sport hírek

Az országos asztalitenisz-verseny január 6 és 7-én lesz Temesváron, az ország legjobb játékosai részvételével.

Szekely asztalitenisz-bajnokságot tartanak ugyancsak január 6 és 7-én Kézdivásárhelyen, a KSE rendezésében. A verseny iránt nagy az érdeklődés és több szekely város versenyzői neveztek be. A versenyre ezúton is felhívja a rendezőség a szekely egyesületek figyelmét.

Magyarország labdarúgó-válogatottja hír szerint anyagi okokból nem vesz részt az Olaszországban tavasszal rendezendő világbajnoki tornán. A rendezőség nem akarta megadni a magyar szövetség által kért összeget.

A bukaresti Telefonklub turázó jégkorongütőcsapata prágai jelentés szerint, tegnap 2:0 arányban legyőzte a „Bilsko Polonna” csapatát. Részdíók 1:0, 0:0, 1:0.

Alsótömösön január 10-én kezdődik a romániai testnevelési főintézet siskurza az intézmény növendékei részére.

Énekes magyar olimpiai ökölvívóbajnok szerepel január 14-én Temesváron az Ilsa által rendezendő nemzetközi versenyen. Más neves magyar amatőrboxlók is lejönnek ugyanakkor Temesvárra.

OPERÁK ÉS OPERETTEK

Bécs, vasárnap, 19.55: Othello.
Laibach, vasárnap, 21: Operarészletek.
Berlin, vasárnap, 21.05: Das mädle von Bierebach.
Róma, vasárnap, 21.30: Hóvirág.
Hilversum, vasárnap, 22.45: Operarészletek.
Bozen, hétfő, 20.50: Traviata.
Strassburg, hétfő, 22.30: Operarészletek.
Hamburg, kedd, 18: Gasparone.
Budapest kedd, 19.30: A mesterdalnok.

Varsó, kedd, 21.20: Palestrina.
Laibach, szerda, 21: Operarészletek.
Róma, szerda, 22: Operarészletek.
Bukarest, csütörtök, 20.55: Operarészletek.
Budapest, péntek, 20.30: Operarészletek.
Prága, péntek, 20.30: A rózsavirág.
Brüsszel II., szombat, 22: Rigoletto.
Róma, szombat, 22: Operarészletek.

Vasárnapról - vasárnapig

Vasárnap, január 7.

BUKAREST. 11.50: Vallásos előadás, templomi zene, 12: Szimf. hgv. 13: Gramofon lemezek. 18: Zenekari hgv. 20: Rádiószabadegyetem, gramofon, előadás. 21: Octav Arbore: ének, zenekisérettel operarészletek. 21.20: A stúdió zenekarának hgv. 22: Előadás, majd a hgv. folytatása. — BUDAPEST. 10.45: Hírek. 11: Istentisztelet. 13.50: Gramofonlemezek. 14.30: Cigányzene. 16.45: A postások zenekarának hgv. 17.30: Csevegés. 18.30: A rádió üzeni. 19.05: Ótórati tea a Britania szőlőlől Helnemann-jazz. 20.35: Hangjáték. 21.40: Hírek, 22: Huszka Rózsi és Halmos János dalestje, 23.50: Kurina Simi cigányzenekara. 24.15: Rádióhangverseny. — BÉCS. 9.50: Reggeli hgv. 12.20: Szimf. hgv. 13.50: Szórakoztató zene, 16.25: Kamarazene. 17.55: Gramofonhgv. 19.55: Othello, 23.10: Szimf. hgv.

Hétfő, január 8.

BUKAREST. 13: Hírek gramofon. 14.15 Könnyű zene gramofonon, 18: Rádióhgv. 19.15: Silvy Massar dalestje. 20: Rádiószabadegyetem, gramofon, előadás, 21.30: Előadás. 21.45: Florica Popovici asszony énekel. 22.15: Hie Arapu zongorahgv. 23: Román népzene. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek, 11: Felolvasás, orvos csevegés, 13: Déli harangszó, 15: Weidinger zenekar hgv. 17: Asszonyok órája, 18: Csevegés, Veress Lajos cigányzenekara. 19.20: Német óra, 19.50: Gramofon zene. 20: Filharmónikus hgv. 22.45: Hírek. Kávéházi zene. Hetényi Sebő, Buday-trió. 24: Rigó Jancsi cigányzenekara. — BÉCS. 13: Déli hgv gramofonon. 14.30: Ismert művészek előadása, 20.25: Tarka est, 22.35: Ésti hírek, 23: Szimf. hgv.

Kedd, január 9.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15 Könnyű zene gramofonon. 18: Vegyes zene. 20: Rádiószabadegyetem, gramofon, előadás. 21: Georgette-Dimo asszony énekel. 21.20: Szimf. hgv. 22: Felolvasás, a hgv. folytatása. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek, 11: Felolvasás,

orvosi csevegés. 13: Déli harangszó. Müller József cigányzenekara 14.30: gramofon zene, 17: Csevegés. 18: Zenekari hgv. 19: Csevegés. 19.30: Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok c. operájának közvetítése, majd tánczene. — BÉCS. 13: Déli hgv. Ismert művészek. 20: Katonazene. 21.35: Hangjáték, dalok. 23.10: Ésti hírek 23.25: A bécsi szimf. zenekar hgv.

Szerda, január 10.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15 Könnyű zene, 20: Szabadegyetem, gramofon, előadás. 21: Kamarazene. 21.30: Előadás, 21.45: Robert Shilton énekel, 22.15: Basile Filip hegedűhgv. 23: Román népzene. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 11: Felolvasás, 13: Déli harangszó, 14.30: Katonazene. 17: Csevegés, 18: Irodalmi félóra. 18.30: Zongorahgv. 20.15: Csevegés. 20.50: Rádióhgv. 21.25: Hírek, 21.40: A zenekonzervatórium előadása. 22.50: Hírek. 22.45: Horváth R. cigányzenekara. László Imre énekel. — BÉCS. 13: Déli hgv. Tánc és szórakoztató zene. 21.05: Szimf. hgv. 23.50: A bécsi szimfónikus zenekar hgv.

Csütörtök, január 11.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15 Könnyű zene gramofonon. 17.15: Gyermek órája. 18: Vegyes zene. 20: Rádiószabadegyetem, 20.35: Operaelőadás. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45 Hírek. 11: Felolvasás. 13: Déli harangszó. — Az állásnélküli zenészek hgv. 15.30: Rádió hgv. 17: Gyermek órája. 18: Mezőgazdasági félóra. 18.30: Kárpáthy Ernő gitárhgv. 19: Hírek, 19.30: Gramofon. 20.30: Csevegés. 21: A bécsi magyar est közvetítése. 22.30: Hírek, jazz, 23.45: Zenekari hgv. — BÉCS. 13: Déli hgv. 18.15: Hgv. 21: Magyar népzene 22.30: Ésti hírek. 23: A bécsi szimfónikusok hgv.

Péntek, január 12.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15 Könnyű zene gramofonon. 18: Zenekari hgv. 20: Rádiószabadegyetem, gramofon, előadás. 21: Szimf. hgv. 22: Felolvasás.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.